

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

انتخابات ریاست جمهوری ۱۴۰۰

«علاج دردهای مزمن کشور در پرشور بودن انتخابات و حضور عمومی مردم و بعد، انتخاب اصلح، انتخاب شخصیت مناسب در انتخابات ریاست جمهوری است.»

(امام خامنه‌ای، ۱۳۹۹/۱۱/۲۹)

فهرست مطالب

مقدمه.....	۵
بخش اول اهمیت انتخابات در جمهوری اسلامی ایران.....	۱۰
بخش دوم اهمیت انتخابات از نگاه امام و رهبری.....	۱۷
بخش سوم نقش سرنوشت‌ساز ریاست‌جمهوری در نظام جمهوری اسلامی ایران	۳۲
بخش چهارم جایگاه ریاست‌جمهوری در کلام رهبر معظم انقلاب(مدظله‌العالی).....	۴۲
بخش پنجم اهمیت انتخابات ریاست‌جمهوری پیش‌رو.....	۴۷
بخش ششم شورای نگهبان و انتخابات ریاست جمهوری.....	۵۲
بخش هفتم راهبردهای عمومی مقام معظم رهبری در انتخابات	۶۷
بخش هشتم وضعیت اثرگذار بر انتخابات سیزدهمین دوره ریاست‌جمهوری.....	۷۸
بخش نهم شاخص‌های رئیس‌جمهور مناسب برای علاج دردهای مزمن کشور.....	۸۳
بخش دهم گونه‌های رای فرصت‌سوز.....	۹۱
بخش یازدهم پیامدهای عدم دقت در انتخاب رئیس‌جمهور اصلح.....	۹۹
بخش دوازدهم چگونگی دستیابی به نامزد اصلح ریاست‌جمهوری.....	۱۰۳
بخش سیزدهم انتظار از خانواده بزرگ ن.م. در انتخابات سیزدهمین دوره ریاست‌جمهوری.....	۱۱۰

مقدمه

مقدمه

بی‌تردید « نظام مردم‌سالاری دینی » بزرگ‌ترین دستاورد انقلاب شکوهمند اسلامی است که با تغییر «حکومت استبدادی پادشاهی» به‌دست‌آمده و امروز در کشور عزیزمان، مردم به معنای واقعی کلمه بر سرنوشت خویش حاکم هستند. نماد حاکمیت مردمی در ایران اسلامی هم انتخابات است که امکان اعمال نظر و اراده سیاسی مردم را در قالب «رأی» فراهم کرده و رأی مردم هرچه باشد، در سرنوشت سیاسی کشور ساری و جاری می‌شود. همان‌گونه که فرمانده معظم کل قوا (مدظله‌العالی) فرمودند: «امروز حاکم بر سرنوشت ملت ایران، خود مردم‌اند، مردم‌اند که انتخاب می‌کنند، ممکن است خوب انتخاب کنند، ممکن است بد انتخاب کنند، اما مردم انتخاب می‌کنند، این خیلی چیز مهمی است.» این‌گونه است که مردم در تبیین سرنوشت سیاسی کشور سهیم بوده و صاحب نقشی هستند که قابل‌انکار نیست. اینک در آستانه برگزاری سیزدهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری قرار داریم که با توجه به اختیارات و وظایف گسترده و

بسیار مهم رئیس‌جمهور و کابینه‌اش، میزان حضور و مشارکت در انتخابات و نوع انتخاب ما می‌تواند، تعیین‌کننده نوع حرکت کشور در چله دوم انقلاب و نظام جمهوری اسلامی ایران باشد. به‌ویژه اینکه در سالیان پیش رو، نسل اول انقلاب از دور مدیریت خارج و نسل‌های بعد جایگزین آنان شده و چنین انتقالی از عالی‌ترین سطح مسئولیتی تا سایر سطوح متصور بوده و همین موضوع، طمع دشمنان و صرافت عناصر نفوذی و نیروی بریده از انقلاب و دلداده به تفکرات سکولاریستی و تشنگان نرمالیزاسیون (عادی‌سازی به معنای عبور از انقلاب و انقلابی‌گری) را برانگیخته است.

یعنی دقیقاً همان مجموعه‌ای که شرایط چالشی امروز را بر کشور و مردم تحمیل کرده‌اند، به دنبال فرصت‌طلبی از انتخابات برای عبور از گفتمان انقلاب و تثبیت گرایش غرب‌گرایانه برآمده و تغییرات در کاخ سفید و فشار بر مردم را ابزاری برای پیشبرد این هدف انتخاباتی تلقی می‌کنند.

حال آنکه انتخابات پیش رو فرصتی برای تقویت اقتدار ملی در برابر دشمنان و معاندان و همچنین حل مشکلات و درمان‌هایی است که در صورت انتخاب آگاهانه و گزینش نامزد شایسته یا همان انتخاب اصلح حاصل خواهد شد. در واقع انتخابات پیش رو فرصتی برای تغییر ریل مدیریت کشور با

روی کار آمدن دولتی پرتلاش، کاری، پرنشاط و انقلابی است که می‌تواند بر سرعت پیشرفت کشور بیافزاید و عقب‌ماندگی‌های ناشی از عملکرد غیرانقلابی همراه با سستی و تنبلی و حاکمیت روحیه شاه سلطان حسینی را جبران کند. کما اینکه تاکنون هر جا مسئولان انقلابی، پرتلاش، خستگی‌ناپذیر و شیفته خدمت چون؛ شهیدان سلیمانی، شهریاری و فخری زاده میدان‌دار بوده‌اند پیش‌روندگی و توفیق موج زده است و هر جا ارزش‌های دینی، انقلابی و میهنی مورد غفلت قرار گرفته و تنبلی و طمع توجیه‌گر رویه حل مشکلات با تنظیم روابط براساس معیارهای حاکم بر مدیریت عاریتی و مبتنی بر الگوی غربی و حرکت بر مدار نظم جهانی استکباری بوده، به‌شدت عقب‌ماندگی و حتی تحقیر رقم خورده است.

انتخابات پیش رو را فرمانده معظم کل قوا (مدظله‌العالی)، فرصت و ظرفیتی برای افزایش امنیت با حضور و مشارکت پرشور و تضمین آینده کشور با انتخاب اصلح معرفی فرموده‌اند. بر ما سربازان ولایت است که با تاسی به هم‌سنگران شهیدمان در این عرصه سرنوشت‌ساز، سربازی را به احسن وجه دنبال نموده، با مشارکت همگانی در انتخابات و تشویق سایرین به حضور، با رأی آگاهانه و توجه به مصالح نظام و منافع ملی

زمینه انتخاب رئیس جمهوری را فراهم کنیم
که عزت دینی و غرور ملی را ارتفاع و با
کارآمدی و پاسخ‌گویی به مطالبات بر حق
مردم، رضایت‌مندی عمومی و امنیت پایدار
را استحکام بخشد. انشاء...

علی سعیدی

رئیس دفتر عقیدتی سیاسی

فرماندهی معظم کل قوا

اسفند ۱۳۹۹

بخش اول

اهمیت انتخابات

در جمهوری اسلامی ایران

اهمیت انتخابات در جمهوری اسلامی ایران

مقوله انتخابات به‌عنوان یکی از ارکان مردم‌سالاری، در کشورهای که از نوعی نظام جمهوری مبتنی بر شیوه دموکراسی و آراء مردم برخوردارند و مردم در شکل‌گیری ارکان حکومت نقش اصلی را ایفا می‌کنند، اهمیت بسیار زیادی دارد و راهکار عمده این‌گونه نظام‌ها برای جلب مشارکت و حضور مردم به حساب می‌آید. به عبارتی یکی از ابزارهای فراهم آورنده حضور و مشارکت مردم در یک نظام مردم‌سالار، برگزاری انتخابات و برگزیدن افراد لازم برای تصدی مسئولیت‌ها است تا از این طریق اراده جمعی مردم در ارکان نظام تحقق عملی پیدا کند.

سابقه انتخابات در ایران به‌طور کلی به دوران نهضت مشروطه (سال ۱۲۸۵ ش) برمی‌گردد. نهضت مشروطه، واکنشی اعتراضی به استبداد و خودکامگی قدرت یا استبداد مطلقه بود. در نظام استبدادی، اراده ملت در امور کشور نقشی نداشت و تمام امور در دست شاه متمرکز بود. به عبارتی، قوای سه‌گانه امروزی، یعنی قوای مقننه، مجریه و قضاییه، همه در اختیار شاه بود و

او تصمیم‌گیری می‌کرد، مردم رعیت شاه محسوب می‌شدند و نظر آن‌ها در مدیریت و حاکمیت تأثیری نداشت. پیروزی انقلاب مشروطه موجب شکل‌گیری اولین نهادهای مدنی در کشور شد: نظام استبدادی مطلقه به مشروطه سلطنتی تبدیل و از قدرت شاه کاسته شد؛ نهاد دولت و کابینه وزرا به‌عنوان قوه مجریه به‌طور رسمی شکل گرفت؛ پارلمان یا مجلس شورای ملی تأسیس و کشور دارای قانون اساسی شد؛ احزاب و روزنامه‌ها پدید آمدند و همچنین مسئله انتخابات که در قانون اساسی مشروطه پیش‌بینی شده بود، مطرح شد. البته این انتخابات عمدتاً مربوط به تشکیل مجلس شورای ملی می‌شد که از گشایش اولین مجلس پس از انقلاب مشروطه در سال ۱۲۸۵ شمسی تا پیروزی انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۵۷، یعنی از اواخر قاجاریه و در طول حکومت پهلوی (حدود ۷۲ سال) تعداد هفده دوره مجلس شورای ملی با هفده انتخابات تشکیل گردید که البته به گواه تاریخ بیشتر یک اقدام صوری و شکلی بود تا انتخابات واقعی و در این انتخابات‌ها اراده مردم کمترین نقش را در نتایج نهایی داشت. در واقع، از آنجاکه در نظام مشروطه، پادشاه محوریت داشت و نظام جمهوری در میان نبود، انتخابات نیز معنای چندانی نداشت.

در طول تاریخ ایران، نخستین بار پس از پیروزی انقلاب اسلامی انتخابات به معنای واقعی برگزار شد. این انقلاب اسلامی بود که «مدیریت کشور را از یک حکومت استبدادی پادشاهی و فردی تبدیل کرد به یک حکومت مردمی و جمهوری و مردمسالاری. امروز حاکم بر سرنوشت ملت ایران خود مردم‌اند. مردم‌اند که انتخاب می‌کنند، ممکن است خوب انتخاب کنند، ممکن است بد انتخاب کنند، اما مردم انتخاب می‌کنند.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۹/۱۱/۲۹)

به‌طور کلی انتخابات از جنبه‌های حقوقی، سیاسی، ملی و دینی برای نظام جمهوری اسلامی و مردم اهمیت دارد. از جنبه حقوقی به‌عنوان یک اصلی بدیهی، در نظام‌های مبتنی بر اراده ملت، انتخابات حق طبیعی مردم است. مردم با این حق، اراده خویش را در حاکمیت اعمال و سرنوشت کشور خود را با حضور فعالانه و مشارکت آگاهانه، تعیین می‌کنند. مردم با شرکت در انتخابات نوعی نظارت بر امور و مسیر حرکت جامعه خود اعمال نموده و سلامت روند عمومی کشور خود را تأمین می‌کنند؛ و البته این امر، وظیفه و مسئولیت سنگینی نیز بر عهده آن‌ها قرار داده که همان حضور و مشارکت در انتخابات است.

فصولی از قانون اساسی جمهوری اسلامی

دربرگیرنده حق ملت در اداره امور کشور می‌باشد. اصل اول از فصل اول، نوع حکومت ایران را «جمهوری اسلامی» اعلام کرده که ملت ایران با دادن رأی آن را تحقق بخشیده‌اند؛ بنابراین به لحاظ حقوقی این نظام مبتنی بر اراده، حضور و انتخاب ملت است. علاوه بر شکل بخشیدن به نظام، تثبیت و تداوم ارکان مختلف آن در روند حیات نظام نیز بر عهده مردم گذاشته شده است. در اصل ششم فصل اول قانون اساسی آمده است که: «در جمهوری اسلامی، امور کشور باید به اتکاء آرای عمومی اداره شود، از راه انتخابات، مثل انتخاب رئیس‌جمهور، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، اعضای شوراهای و نظایر آن‌ها.» این اصل نشان می‌دهد که آراء عمومی در همه ارکان مهم نظام مطرح است. در اصل ۵۶ فصل پنجم همین قانون تحت عنوان حق حاکمیت ملت و قوای ناشی از آن آمده که حاکمیت مطلق بر جهان و انسان از آن خداست و هم او، انسان را بر سرنوشت اجتماعی خویش حاکم ساخته است و هیچ‌کس نمی‌تواند این حق الهی را از انسان سلب کند و ملت این حق خداداد را از طرقی که در اصول بعد می‌آید (یعنی انتخابات مختلف) اعمال می‌کند. در اصل ۵۹ هم حل و فصل مسائل بسیار مهم اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی را از راه همه‌پرسی و مراجعه

مستقیم به آرای مردم عملی می‌داند. بر اساس اصل ۶۲، مجلس شورای اسلامی از نمایندگان ملت که به‌طور مستقیم و بارأی مخفی انتخاب می‌شوند، تشکیل می‌گردد و اصل ۱۱۴ نیز درباره رئیس‌جمهور است که با رأی مستقیم مردم انتخاب می‌شود. بنابراین انتخاب حق قانونی مردم و حقی است که خداوند با حاکم کردن انسان‌ها بر سرنوشت اجتماعی‌شان بر عهده آنان گذاشته است. راهکار اجرایی برای رقم زدن این سرنوشت سیاسی و اجتماعی، مشارکت در امور جامعه و صحنه‌های مختلف انتخابات است که از این طریق، مردم حق الهی و قانونی خود را به منصفه ظهور رسانده و اعمال می‌نمایند.

از جنبه سیاسی، انتخابات نشان‌دهنده آگاهی و شعور سیاسی مردم یک جامعه و حساسیت آن‌ها به سرنوشت خود و نظام سیاسی است که در آن به سر می‌برند. در بعد داخلی، انتخابات اراده ملی را به معرض نمایش گذاشته و نشان می‌دهد که مردم از اتحاد، یکپارچگی و عزم ملی برخوردارند و در بعد خارجی نیز اقتدار ملی و شوکت سیاسی آن‌ها را به جهانیان نشان می‌دهد. به همین جهت، کشورهای دیگر بر اساس میزان آراء و حضور مردم و حساسیت‌های آن‌ها در اموری که قوام‌دهنده یک نظام مدنی است، روابط خود را با آن‌ها تنظیم

می‌کنند. از جنبه ملی نیز انتخابات مهم است؛ اگر ملتی خواهان عزت و سربلندی است ناگزیر باید در اموری که به کشور مربوط می‌شود، اراده ملی و روح جمعی خود را به نمایش بگذارند و از هویت ملی خویش حراست کند. بی‌شک انتخابات تجلی‌گاه ظهور این اراده جمعی است و یکی از فصول مهم میثاق ملی جمهوری اسلامی ایران یعنی قانون اساسی، «انتخابات» است که ما را به حضور در آن ملزم می‌کند. علاوه بر این موارد، در جامعه ما که جامعه‌ای اسلامی است، مسئولیت و تکلیفی مهم‌تر و بالاتر نیز بر عهده مردم قرار دارد که عبارت است از تکلیف شهروندان مسلمان در برابر خدا، احکام و مقررات دینی. از این‌رو، با آنکه شرکت مردم در انتخابات طبق قانون اساسی، یک حق قانونی، سیاسی و ملی است، اما در یک جامعه دینی یک وظیفه دینی نیز محسوب می‌شود که سرنوشت جامعه اسلامی با آن رقم می‌خورد و زمامداران و کارگزاران شایسته برای تصدی مسئولیت‌ها از این طریق برگزیده می‌شوند.

بخش دوم
اهمیت انتخابات
از نگاه امام و رهبری

اهمیت انتخابات از نگاه امام و رهبری

مسئله انتخابات به واسطه اهمیت بالای خود در نظام جمهوری اسلامی همواره و از ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی در کانون توجه بنیان‌گذار کبیر نظام و خلف صالح ایشان قرار داشته و با حساسیتی خاص پیگیری شده است. بررسی رهنمودها و بیانات حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری (مدظله العالی) نشان می‌دهد موضوع انتخابات از جهات مختلف مورد توجه ایشان قرار گرفته و این موضوع در مجموعه بیانات ایشان در محورهای مختلف قابل دسته‌بندی است.

۱- انتخابات، جلوه حضور و مشارکت

مردمی

حضرت امام خمینی (ره)، پیاده‌سازی آرمان‌های اسلام را در سایه استقرار نظام اسلامی، با مشارکت حداکثری توده‌های مردم میسر می‌دانستند. رویکرد حضرت امام (ره) در خصوص مشارکت سیاسی و انتخابات، حضور حداکثری مردم و انجام تکلیف آنان بود. حضرت امام (ره) در اهمیت حضور ملت می‌فرمایند:

«از مسائلی که ما در پیش داریم، الان

قضیه انتخابات رئیس‌جمهور است. من کار ندارم کی رئیس‌جمهور می‌شود، به من مربوط نیست، من خودم یک رأی دارم به هر که دلم می‌خواهد می‌دهم، شما هم همین‌طور. اما اگر بخواهید در مقابل دنیا اظهار حیات بکنید که بگویید ما بعد از گذشتن چندین سال زنده هستیم، باید مشارکت کنید. اگر خدای نخواستہ از عدم مشارکت شما یک لطمه‌ای بر جمهوری اسلامی وارد بشود، بدانید که آحاد ما که این خلاف را کرده باشیم خدای نخواستہ مسئول هستیم؛ مسئول پیش خدا هستیم. مسئله، مسئله ریاست‌جمهور نیست؛ مسئله، مسئله اسلام است؛ مسئله، مسئله قواعد اسلام است؛ مسئله، مسئله حیثیت اسلام است». (صحیفه امام، جلد ۱۹، ص ۳۲۸)

ایشان با بیان این که ما مأمور به تکلیف هستیم و نتیجه فرع آن است، تأکید داشتند یکی از وظایف مهم شرعی و عقلی ما برای حفظ اسلام و مصالح کشور، حضور در حوزه‌های انتخابیه و رأی دادن به نمایندگان صالح، کاردان و مطلع بر اوضاع سیاسی جهان و سایر چیزهایی که کشور به آن‌ها احتیاج دارد، می‌باشد. ^۱حضرت امام (ره) همچنین تأکید داشتند که شرکت در انتخابات وظیفه‌ای الهی، ملی و انسانی

است. ایشان همچنین درجایی دیگر فرموده‌اند:

«وصیت من به ملت شریف آن است که در تمام انتخابات چه انتخاب رئیس‌جمهور و چه نمایندگان مجلس شورای اسلامی و چه انتخاب خبرگان برای تعیین شورای رهبری یا رهبر در صحنه باشند.» (صحیفه امام، جلد ۲۱، صفحه ۴۲۱)

۲- انتخابات به مثابه فرصتی برای تجدیدقوای نظام

رهبر معظم انقلاب اسلامی (مدظله‌العالی) نیز همواره توجه ویژه‌ای نسبت به مقوله انتخابات داشته و با تأکید بر حضور حداکثری ملت در انتخابات، این موضوع را فرصتی برای تجدیدقوای نظام می‌داند: «انتخابات تزریق خون تازه در کالبد نظام جمهوری اسلامی است؛ تجدیدقوا و تجدید نیرو برای ملت است... انتخابات یعنی این؛ یعنی یک روح جدید، یک خون تازه و یک نفس نو به کشور و به ملت و به مردم دادن؛ انتخابات این است.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۴/۱۱/۱۹)

همچنین معظم‌له درجایی دیگر می‌فرمایند: «انتخابات در واقع یک نفس تازه دادن به ملت ایران است؛ [ملت ایران] یک نفس تازه‌ای پیدا می‌کند، طبیعت انتخابات این است. اینکه ملت ایران بیایند تک‌تک

وارد میدان بشوند و رأی بدهند [که] آقا عقیده من این است، فلانی باید مسئول باشد - حالا چه در ریاست جمهوری، چه در مجلس شورای اسلامی، چه مجلس خبرگان؛ هر کدام از این‌ها جداگانه در جای خود اهمیت فراوانی دارد - هر فردی از آحاد ملت که این احساس مسئولیت را بکند، خودش یکی از آن عناصر حفظ‌کننده انقلاب است.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۴/۱۰/۱۹)

۳- انتخابات، مظهر اراده مردم

از نظر مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) انتخابات مظهر و تجلی‌گاه اراده و دخالت مردم در تعیین سرنوشت خود است. ایشان در کلامی می‌فرمایند: «انتخابات مظهر هر سه باوری است که در امام وجود داشت و باید در ما وجود داشته باشد: مظهر خدا باوری است، چون تکلیف است. وظیفه ما است، تکلیف ما است که در سرنوشت کشور دخالت کنیم؛ تک‌تک آحاد ملت این تکلیف را دارند. مظهر مردم باوری است، چون انتخابات مظهر اراده آحاد مردم است؛ مردم‌اند که مسئولان کشور را به این وسیله انتخاب می‌کنند و مظهر خود باوری است، چون هر کسی که رأی در صندوق می‌اندازد، احساس می‌کند که به سهم خود در سرنوشت کشور دخالت کرده است، به سهم خود تعیین کرده است؛ این خیلی چیز مهمی است. پس انتخابات

هم مظهر خداباوری است، هم مظهر مردم‌باوری است، هم مظهر خودباوری است.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۲/۳/۱۴)

همچنین معظم‌له در جایی دیگر بر این نکته چنین تأکید می‌کنند: «انتخابات، مسئله بسیار مهم و اساسی و تعیین‌کننده‌ای است. اهمیت انتخابات از جهات گوناگونی است. یکی از آن‌ها این است که نظام ما نظامی است متکی به ایمان‌ها و عواطف و علایق مردم.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۷۴/۱۱/۱۴)

۴- انتخابات، عرصه بروز همبستگی و وحدت

رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی) همواره بر وحدت و همبستگی آحاد مردم در راستای تحقق اهداف نظام تأکید داشته و انتخابات را عرصه‌ای برای ظهور این مهم می‌داند: «انتخابات یکی از میدان‌های مهم همبستگی است. درباره انتخابات حرف زدیم، همه حرف زدند و تا وقت انتخابات هم باز هرچه لازم باشد، عرض خواهیم کرد. آنچه مهم است، این است که مردم در این میدان‌گزینش، همبستگی خود را نشان دهند. ملت ایران این فرصت‌گزینش را تا قبل از انقلاب اسلامی در هیچ دوره‌ای نداشت؛ انقلاب اسلامی است که این فرصت را در اختیار ملت ایران گذاشته است.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۴/۳/۳)

«انتخابات می‌تواند عرصه ظهور و بروز

وحدت، عقلانیت و شعور ملی باشد. اگر انتخابات به‌گونه‌ای باشد که گروه‌های سیاسی در یک رقابت مثبت برای خدمتگزاری به مردم، سهم متناسب و لایق خود را به دست آورند، این انتخابات زمینه‌ساز نشاط و پیشرفت جامعه خواهد بود.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۶/۷/۲۱)

۵- انتخابات، شاخص و عاملی حیاتی برای نظام

از نظر مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) انتخابات شاخص مهم نظام است که همواره مورد طمع دشمنان قرار داشته است: «انتخابات، شاخص و علم نظام جمهوری اسلامی است. به کوری چشم دشمن‌ها، ما الحمدلله انتخابات را بدون اندک تأخیری، همیشه سروقت انجام دادیم؛ این خیلی مهم است. از سال ۵۸ که اولین انتخابات انجام گرفته است تا امروز، سی و یکی دو تا انتخابات انجام گرفته؛ سروقت، با دقت. واقعاً خودشان را کشتند که شاید بتوانند در یک برهه‌ای انتخابات مجلس را عقب بیندازند، اما نتوانستند.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۰/۳/۸)

همچنین معظم‌له انتخابات را عاملی حیاتی برای نظام ارزیابی می‌کنند که موجودیت نظام به آن وابسته است. ایشان در این خصوص می‌فرمایند: «انتخابات حیاتی است؛ نه این انتخابات بالخصوص، [بلکه]

همه انتخابات‌های کشور، بخصوص انتخابات ریاست جمهوری که از همه مهم‌تر است، در همه دوره‌ها، واقعاً برای کشور حیاتی است؛ هم به لحاظ نفس انتخابات مهم است - که این یک مقوله مهمی است؛ خب جمهوری اسلامی است؛ جمهوری، ما جمهوری هستیم؛ مناصب ما و مقامات ما برآمده از جمهور ملت است، از مردم است؛ این را بایستی ما باکمال دقت حفظ کنیم، این خیلی باارزش است؛ اگر این [انتخابات] در نظام جمهوری اسلامی وجود نمی‌داشت، امروز از نظامی که با آن انقلاب به وجود آمد، خبری باقی نبود، این خیلی مهم است.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۶/۲/۱۷)

۶- انتخابات، هم حق و هم تکلیف

از نگاه رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی): «انتخابات یک حق است و یک وظیفه است. ما هرکدام مان به‌عنوان یک فرد از افراد این ملت، هم حق داریم در انتخابات شرکت کنیم، هم وظیفه داریم. آن کسانی که به‌نظام جمهوری اسلامی معتقدند، قانون اساسی را قبول دارند، هم از این حق می‌خواهند استفاده کنند، هم این وظیفه را می‌خواهند انجام دهند. همه باید این وظیفه را انجام دهند.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۱/۱۰/۱۹)

۷- انتخابات، نقطه اساسی وصل افکار

مردم به بدنه نظام اجرایی

مقام معظم رهبری (مدظله العالی) انتخابات را نقطه اتصال خواست و اراده مردم به نظام اجرایی کشور دانسته و از این جهت حائز اهمیت می‌داند. ایشان در این زمینه می‌فرمایند: «آنچه امروز مطرح است و لازم است با شما برادران عزیز وزارت کشور و استانداران و فرمانداران و معاونان سیاسی و کارکنان وزارت محترم کشور مطرح بشود، این است که انتخابات، با همان جایگاه اساسی خود در نظام جمهوری اسلامی، همواره مورد توجه باشد. انتخابات، آن نقطه اساسی وصل افکار و آرای مردم به بدنه نظام اجرایی است. اگر انتخابات - همچنان که بحمدالله در گذشته همین‌طور بوده است - با حضور مردم، با اراده‌ی مردم، با آزادی کامل مردم و انتخاب آزادانه آن‌ها انجام بگیرد، و بخصوص اگر ان‌شاءالله در این انتخاب، حداکثر آگاهی از سوی مردم به کار برود، تا این که افراد صالح و شایسته و حقیقتاً حائز شأن نمایندگی این ملت عظیم، به مجلس فرستاده بشوند، نظام اسلامی می‌تواند مطمئن باشد که در جهت آرزوها و هدف‌های خود در حرکت است. این، نقش انتخابات و شأن والای انتخابات است.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۷۰/۹/۲۷)

۸- انتخابات، مؤثرترین وسیله برای تحقق آرمان‌ها

مطالبات و آرمان‌های فردی و ملی را باید از مهم‌ترین انگیزه‌های مشارکت افراد در عرصه‌های مختلف اجتماعی دانست. از نگاه رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی) «انتخابات جلوه‌ی بسیار زیبا و جذاب مشارکت عمومی است؛ مؤثرترین وسیله برای این است که هر فردی بتواند آرمان‌ها و خواست‌ها و مطلوب خود را در قالب اجرایی قرار دهد و آن را به تحقق نزدیک کند. اگر کسی را طبق آرمان‌ها و آرزوهای خودتان انتخاب کردید، این امکان که آن آرزوها تحقق پیدا کند، به واقعیت نزدیک می‌شود. کسی که فکر می‌کنید برای تحقق خواست‌ها و آرزوها و گشودن گره‌های مهمی که برای شما در زندگی مطرح است، مناسب و شایسته است، وقتی او را انتخاب کردید، درواقع بلندترین قدم را برداشته‌اید؛ برای این که این مشکلات از بین برود. هر خواسته‌ای - چه مادی و چه معنوی - در این انتخاب و در تعیین مسئول قوه اجرایی می‌تواند تحقق پیدا کند.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۴/۲/۱۱)

۹- انتخابات، مایه کند شدن حربه دشمن

دشمنان و معاندان همواره در پی ضربه زدن به نظام از راه‌های گوناگون هستند و طبیعتاً

انتخابات به واسطه اهمیت ذاتی خود بیش از دیگر عرصه‌ها، نگاه طمع ورزانه آنان را به خود جلب می‌کند. رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی) از این منظر، انتخابات و برگزاری آن را مایه شکست دشمنان و مصونیت بخشی به نظام ارزیابی می‌کنند: «دشمنان ما می‌خواهند اصلاً انتخابات برگزار نشود. چرا؟ برای این که بتوانند شاهی بی‌اورند که در ایران مردم‌سالاری و دموکراسی نیست. وقتی ما انتخابات برگزار می‌کنیم، حربه آن‌ها کند می‌شود. بنابراین اولین خواسته‌های آن‌ها برگزار نشدن انتخابات است؛ کما این که زمان برگزاری انتخابات مجلس هفتم هم تلاش کردند انتخابات را تعطیل کنند؛ اما خدا نگذاشت. آن‌ها خیلی تلاش کردند؛ انواع و اقسام راه‌ها را پیمودند و بعضی از عناصر غافل داخلی را هم به کار گرفتند؛ اما «انَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا وَ أَكِيدُ كَيْدًا» خدای متعال مکر آن‌ها را پاسخ داد و جلواش را گرفت و بحمدالله انتخابات خوب برگزار شد. در این انتخابات هم اولین هدف آن‌ها این است که انتخابات برگزار نشود.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۴/۲/۱۹)

«انتخابات می‌تواند برای کشور و ملت ما یک وسیله مصونیت و یک نمودار اقتدار باشد و ملت و نظام اجرایی کشور را در مقابله با چالش‌های گوناگون جهانی، از

گذشته مستحکم‌تر کند. انتخابات می‌تواند نظام جمهوری اسلامی را جوان‌تر از آنچه هست، بکند. انتخابات پرشور از سوی مردم می‌تواند روز نویی را برای آن‌ها رقم بزند. انتخابات، هم در صحنه خارجی و در مقابل چشم بیگانگان، هم در صحنه داخلی، و هم برای پیشرفت کشور، یکی از مهم‌ترین و اساسی‌ترین رویدادهاست. دشمن می‌خواهد انتخابات نباشد. اگر می‌توانستند روی مردم و یا گروه‌های سیاسی اثر بگذارند، کاری می‌کردند که اصلاً انتخابات برگزار نشود.» (امام خامنه‌ای، همان)

۱۰- انتخابات ریاست جمهوری، مظهر آزادی و قدرت انتخاب و رشد ملت ایران

رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی) انتخابات ریاست جمهوری را مهم‌تر از سایر موارد مشابه دانسته و معتقدند: «مسئله اصلی که امروز در نظر دارم عرض کنم، مسئله انتخابات است که مسئله بسیار مهمی است. انتخابات را یک حادثه کوچک نگیرید. همه انتخاب‌های کشور همین‌طور است؛ اما انتخاب ریاست جمهوری مهم‌تر است... انتخابات ریاست جمهوری، مظهر آزادی و قدرت انتخاب و رشد ملت ایران است.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۰/۲/۲۸)

۱۱- تأثیر بلندمدت انتخابات

از جمله تصورات نادرستی که موجب می‌شود

افراد در انتخاب فرد اصلح برای ریاست جمهوری دقت لازم را به خرج ندهند، تصور انتخابات و انتخاب رئیس جمهور به عنوان یک رویداد با تأثیرات کوتاه مدت است. رهبر معظم انقلاب (مدظله العالی) این تصور نادرست را چنین اصلاح می کنند: «انتخابات یک حادثه یک روزه است، ظرف یک روز انجام می گیرد؛ اما از آن حوادثی است که تأثیر آن، تأثیر بلندمدت است. انتخابات ریاست جمهوری را شما در ظرف یک روز انجام می دهید، اما اولاً کسی را یا کسانی را برای مدت چهار سال بر سرنوشت کشور و جریان های عمده کشور حاکم می کنید؛ ثانیاً دامنه تأثیر آن به همان چهار سال هم محدود نمی ماند. گاهی اوقات دولت ها کارهایی می کنند که تأثیرات آن تا سال ها باقی می ماند؛ چه کارهای خوب، چه خدای نکرده کارهای غیر خوب؛ تأثیر آن منحصر نمی ماند به آن چهار سال؛ مثل یک جریانی ادامه پیدا می کند. پس شما در یک روز یک حرکتی می کنید، یک انتخابی می کنید، یک اقدامی می کنید که تأثیر آن در کوتاه مدت، در چهار سال، و در بلندمدت، گاهی در چهل سال باقی می ماند؛ این قدر انتخابات مهم است.» (امام خامنه ای، ۱۳۹۲/۲/۲۵)

۱۲- انتخابات، تضمین‌کننده آینده و امنیت کنونی

از منظر مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) «حضور در انتخابات یکی از مستحکم‌ترین وسیله‌هایی است که این ملت می‌تواند آن را مثل یک زره پولادین در مقابل خود و در مقابل حمله دشمنان و سوءنیت و بددلی مستکبران و دخالت‌کنندگان نگه دارد...» (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۲/۱۰/۱۸) مشارکت گسترده و حداکثری در انتخابات که شاخص اقتدار مردمی نظام است، برای دشمنان و بدخواهان به‌خوبی معنی‌دار است. «وقتی مردم در انتخابات شرکت کنند و شور انقلابی خودشان را نشان بدهند، این موجب امنیت کشور می‌شود، این موجب پس زدن دشمنان می‌شود، طمع دشمن را کم می‌کند.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۹/۱۱/۲۹) زمانی که شور انتخاباتی باشعور و آگاهی همراه باشد، می‌تواند کشور را بر ریل کارآمدی قرار داده و پیشرفت و ترقی را تأمین کند. با این نگاه، فرمانده معظم کل قوا (مدظله‌العالی) معتقدند: «انتخابات برای کشور یک افتخار است، یک فرصت است، یک امکان است، یک ذخیره است که اگر شرکت پرشور مردم باشد، این یقیناً به آینده کشور کمک خواهد کرد. البته اگر این شرکت پرشور همراه بشود با یک انتخاب درست که حقیقتاً یک نیروی

_____ اهمیت انتخابات از نگاه امام و رهبری

کارآمد و باایمان و پرانگیزه و علاقه‌مند به
کار انتخاب شود به‌وسیله مردم، خب این
نورعلی‌نور است و آینده کشور را تضمین
خواهد کرد.»(همان)

بخش سوم
نقش سرنوشت‌ساز
ریاست‌جمهوری
در نظام جمهوری اسلامی ایران

نقش سرنوشت‌ساز ریاست‌جمهوری در نظام جمهوری اسلامی ایران

ریاست‌جمهوری در نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران، با برخورداری از وظایف و اختیارات و همچنین جایگاه ویژه در ساختار حاکمیتی، دارای نقشی تعیین‌کننده و سرنوشت‌ساز است که نه تنها مقدرات کشور را در دوره‌ای چهار یا هشت‌ساله رقم می‌زند، بلکه می‌تواند مسیر حرکت کشور را برای چند دهه ریل‌گذاری کند. چنین نقشی به موارد زیر برمی‌گردد:

۱- جایگاه ریاست‌جمهوری در ساختار نظام

رئیس‌جمهور بر اساس اصل ۱۱۳ قانون اساسی، پس از مقام رهبری، عالی‌ترین مقام رسمی کشور است و مسئولیت اجرای قانون اساسی و ریاست قوه مجریه را بر عهده دارد. وی بر اساس اصل ۱۱۴، برای مدت چهار سال با رأی مستقیم مردم و طبق اصل ۱۱۷، با اکثریت مطلق آراء شرکت‌کنندگان انتخاب می‌شود و نباید برای بیش از دو دوره متوالی در این سمت باقی بماند. نگاهی گذرا به وظایف رئیس‌جمهور در قانون اساسی جمهوری

اسلامی ایران می‌تواند تا حدود زیادی اهمیت این جایگاه را مشخص کند. در نظام جمهوری اسلامی که بر اساس اصل تفکیک قوا شکل گرفته، قوه مجریه (که در رأس آن رئیس‌جمهور قرار دارد) یکی از قوای اصلی است که در کنار قوای مقننه و قضائیه، سه رکن حکومت را تشکیل می‌دهند. از اصول قانون اساسی که در مبحث مربوط به قوه مجریه پیش‌بینی شده، نقش و اهمیت این قوه قابل تشخیص است. در میان قوای سه‌گانه، قوه مجریه و نهادهای وابسته به آن بیشترین نقش را در تأمین استقلال کشور، حراست از حاکمیت و اقتدار ملی و ارزش‌های دینی و انقلابی، و همچنین کیفیت و وضعیت حیات جامعه در عرصه‌های مختلف سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و ... دارند. مروری بر وظایف و اختیارات و مسئولیت‌های این قوه و به‌ویژه وظایف رئیس‌جمهور در رأس آن، نشان‌دهنده اهمیت و جایگاه این قوه در نظام جمهوری اسلامی ایران است.

۲- وظایف، اختیارات و کارکردهای رئیس‌جمهور

در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مسئولیت‌های زیر بر عهده رئیس‌جمهور گذاشته شده و او پس از پیروزی در انتخابات و تنفیذ حکم خود توسط رهبری، بر انجام آن‌ها سوگند یاد می‌کند:

- (۱) پاسداری از مذهب رسمی کشور و نظام جمهوری اسلامی
 - (۲) پاسداری از قانون اساسی کشور
 - (۳) به‌کارگیری همه استعدادها و صلاحیت‌های خود در راه ایفای مسئولیت‌های پذیرفته‌شده
 - (۴) خدمت به مردم و اعتلای کشور
 - (۵) ترویج دین و اخلاق
 - (۶) پشتیبانی از حق و گسترش عدالت
 - (۷) حمایت از آزادی و حرمت اشخاص و حقوقی که قانون اساسی برای ملت شناخته است
 - (۸) اقدام در حراست از مرزها و استقلال سیاسی و اقتصادی و فرهنگی کشور
 - (۹) نگاهداری امانت مقدسی که ملت به او سپرده است و سپردن آن به منتخب ملت بعد از خود
- همچنین در اصل ۱۲۲ قانون اساسی آمده است که رئیس‌جمهور در حدود اختیارات و وظایفی که به‌موجب قانون اساسی و یا قوانین عادی به عهده دارد، در برابر ملت و رهبر و مجلس شورای اسلامی مسئول است. بر اساس اصل ۱۲۳ نیز رئیس‌جمهور موظف است که مصوبات مجلس یا نتیجه همه‌پرسی را پس از طی مراحل قانونی و ابلاغ به وی، امضا کند و برای اجرا در اختیار مسئولان مربوطه بگذارد. اصل ۱۲۵ نیز بر این امر تأکید دارد که امضای عهدنامه‌ها، مقاله‌نامه‌ها، موافقت‌نامه‌ها و قراردادهای دولت ایران با سایر دولت‌ها

با رئیس‌جمهور یا نماینده قانونی او است. همچنین بر اساس اصل ۱۲۶، رئیس‌جمهور مسئولیت امور برنامه‌بودجه و امور اداری و استخدامی کشور را مستقیماً بر عهده دارد و می‌تواند اداره آن‌ها را به عهده دیگری بگذارد.

بر اساس اصول دیگر قانون اساسی، وظایف دیگری چون تعیین وزرا و معرفی آنان به مجلس برای گرفتن رأی اعتماد (اصل ۱۳۳)، اعطای نشان‌های دولتی (اصل ۱۲۹)، امضای استوارنامه سفرای کشور در دیگر کشورها و پذیرش استوارنامه سفرای خارجی (اصل ۱۲۸)، ریاست هیئت‌وزیران و نظارت بر کار وزیران و هماهنگی تصمیمات وزیران و هیئت دولت و تعیین برنامه و خط‌مشی دولت و اجرای قوانین (اصل ۱۳۲) و عزل وزرا و یا معرفی وزیر جدید و اخذ رأی اعتماد از مجلس (اصل ۱۳۶)، ریاست شورای عالی امنیت ملی (اصل ۱۷۶) و ریاست شورای عالی انقلاب فرهنگی نیز بر عهده رئیس‌جمهوری گذاشته شده است.

با توجه به این شرح وظایف، انتخاب رئیس‌جمهور یعنی انتخاب مدیری که برای مدت چهار سال کلیه امکانات و ظرفیت‌های کشور را در اختیار داشته و علاوه بر پشتوانه مردمی و تنفیذ حکم توسط رهبری، سازوکارهای لازم برای به‌کارگیری این امکانات در جهت پیشرفت

و اعتلای کشور (در تعامل با قوای مقننه و قضائیه) نیز بر اساس قانون به او اعطاشده است. بدین ترتیب رئیس‌جمهور - به‌عنوان دومین مقام کشور پس از مقام رهبری و اولین مقام اجرایی کشور - را باید مؤثرترین عنصر برای حل اکثریت قریب‌به‌اتفاق مسائل کشور دانست که در مقایسه با سایر مسئولان کشور، بر اساس قانون اساسی جایگاه و موقعیتی بی‌نظیر برای بهره‌گیری از امکانات و توانایی‌ها برای خدمتگزاری دارد. از این‌رو، کفایت و توانایی‌های او و کابینه تحت هدایتش را باید مهم‌ترین عامل در تعیین کمیت و کیفیت اجرای امور کشور در همه حوزه‌ها در نظر گرفت. به‌عبارت‌دیگر می‌توان گفت اداره همه امور کشور و اجرای کلیه قوانین و مقررات (جز در مواردی که در قانون مشخص شده) در تمامی حوزه‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و...، و همچنین سرنوشت بسیاری از امور و البته کیفیت و کمیت زندگی و معیشت مردم در طول چهار سال بر عهده دولت به ریاست رئیس‌جمهور است که این خود نشان‌دهنده جایگاه مهم ریاست‌جمهوری در نظام جمهوری اسلامی ایران می‌باشد. در واقع، افکار، رویکردها، جهت‌گیری‌ها، عملکرد و توانایی رئیس‌جمهور به‌طور مستقیم سرنوشت کشور و مردم را در همه ابعاد داخلی و خارجی تحت تأثیر

قرار می‌دهد.

همان‌طور که ملاحظه شد، بخش مهمی از مسئولیت‌ها و وظایف رسمی دولت و رئیس دولت در نظام اسلامی در قانون اساسی آمده است. نگاهی گذرا به سایر وظایف از دریچه قانون اساسی می‌تواند حدود مرز انتظار امت اسلامی از کارگزاران دولتی و رئیس قوه مجریه را مشخص کند. این فهرست فقط شامل وظایفی است که در یک مرور سریع از قانون اساسی (و متن سوگند رئیس‌جمهور مندرج در اصل ۱۲۱) استخراج شده است:

- ۱- پاسداری از نظام جمهوری اسلامی
- ۲- پشتیبانی از حق و گسترش عدالت
- ۳- پرهیز از خودکامگی
- ۴- استعانت از خدا در انجام وظایف
- ۵- پیروی از پیامبر بزرگوار اسلام (صلی الله علیه و آله) و ائمه اطهار علیهم‌السلام در نگهداری از امانت «قدرت» و سپردن آن به منتخب ملت پس از خویش
- ۶- پاسخگو بودن در برابر «ملت»، «رهبر» و «مجلس شورای اسلامی»
- ۷- به کار گرفتن همه امکانات برای ایجاد محیطی مساعد برای رشد فضائل اخلاقی بر اساس ایمان، تقوا و مبارزه با کلیه مظاهر فساد و تباهی
- ۸- جلوگیری از شکل‌گیری و گسترش فساد اداری و اقتصادی در کشور

۹- دعوت به خیر و امر به معروف و نهی از منکر به‌عنوان یک وظیفه متقابل ملت و دولت

۱۰- پاسداری از قداست خانواده و استواری روابط خانوادگی بر پایه حقوق و اخلاق اسلامی

۱۱- تلاش پیگیر برای اتحاد و ائتلاف ملل اسلامی و وحدت سیاسی، اقتصادی و فرهنگی جهان اسلام

۱۲- پاسداری از حقوق زنان و حمایت از آنان طبق اصل ۲۱ قانون اساسی

۱۳- فراهم کردن امکان اشتغال و کار و تأمین شرایط مساوی برای احراز مشاغل
۱۴- تأمین اجتماعی همگان در برابر بیکاری، پیری، از کارافتادگی، بی‌سرپرستی، در راه ماندگی، حوادث و سوانح و خدمات بهداشتی، درمانی و مراقبت‌های پزشکی از طریق بیمه و غیره

۱۵- تأمین آموزش و پرورش رایگان برای همه تا پایان دوره متوسطه و تأمین وسایل تحصیلات عالی تا سرحد خودکفایی کشور به‌صورت رایگان

۱۶- تأمین مسکن هر فرد و خانواده به‌ویژه روستانشینان و کارگران

۱۷- گردآوری و بهره‌برداری و نظارت بر انفال و توزیع عادلانه ثروت‌های عمومی

۱۸- رفتار عادلانه و رعایت اخلاق انسانی در رفتار با اقلیت‌های دینی

۱۹- پاسداری از زبان و خط و تاریخ و پرچم
رسمی کشور

۲۰- رعایت قانون در کلیه دریافت‌ها و
پرداخت‌های دولتی

۳- وظایف و کارکردهای قوه مجریه

اجرای کلیه امور جاری، برنامه‌ها و قوانین و مقررات کشور در حوزه‌های مختلف تخصصی، در قالب وزارتخانه‌ها، معاونت‌ها، سازمان‌ها و نهادهای مختلف، به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم، زیر نظر رئیس‌جمهور صورت می‌گیرد که این مجموعه را به‌عنوان قوه مجریه تعریف می‌کنند؛ ضمن این‌که مسئولان دستگاه‌های اجرایی یادشده نیز به‌طور مستقیم و زیر نظر شخص رئیس‌جمهور انتخاب می‌شوند. به‌صورت کلی قوه مجریه دارای دو رکن اصلی است: الف) وزارتخانه‌ها: که هر یک در زمینه خود به‌مانند یک بازوی عملیاتی ایفای نقش می‌کنند، در حقیقت خط مقدم اجرای قانون و برنامه‌های مصوب هستند. در ایران فهرست وزارتخانه‌ها به شرح زیر است:

وزارت آموزش و پرورش؛ وزارت اطلاعات؛ وزارت امور اقتصادی و دارایی؛ وزارت امور خارجه؛ وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات؛ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛ وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی؛ وزارت جهاد کشاورزی؛ وزارت دادگستری؛ وزارت

دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح؛ وزارت راه و شهرسازی؛ وزارت صنعت، معدن و تجارت؛ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی؛ وزارت کشور؛ وزارت میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری؛ وزارت نفت؛ وزارت نیرو؛ وزارت ورزش و جوانان (ب) معاونین و مشاورین ریاست‌جمهوری و سازمان‌ها و نهادهای وابسته: که برخی از مهم‌ترین آن‌ها به شرح زیر هستند:

سازمان برنامه‌وبودجه؛ سازمان امور مالیاتی؛ سازمان نقشه‌برداری؛ سازمان اداری و استخدامی؛ سازمان حفاظت محیط‌زیست؛ سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی؛ سازمان انرژی اتمی؛ بانک مرکزی؛ نهاد ریاست‌جمهوری ایران؛ بنیاد شهید و امور ایثارگران؛ معاونت علمی و فناوری؛ معاونت امور زنان و خانواده؛ مرکز آمار ایران؛ ستاد بازسازی مناطق جنگ‌زده؛ ستاد مبارزه با مواد مخدر

نگاهی اجمالی به فهرست بالا نشان می‌دهد که تقریباً هیچ امری از امور کشور را نمی‌توان یافت که به‌نوعی در ذیل دولت یا قوه مجریه تعریف‌نشده یا با این مجموعه مهم مرتبط نباشد.

بخش چهارم
جایگاه ریاست جمهوری
در کلام رهبر معظم انقلاب (مدظله العالی)

جایگاه ریاست جمهوری در کلام رهبر معظم انقلاب (مدظله العالی)

همان طور که گفته شد، رئیس جمهور و ریاست جمهوری به دلایل مختلف از جایگاه بسیار ویژه‌ای در نظام برخوردار بوده و عملکرد آن، تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم کوتاه مدت و بلندمدتی را بر جنبه‌های مختلف زندگی مردم و حیات نظام دارد. نگاهی به مجموعه بیانات رهبر معظم انقلاب (مدظله العالی) نیز حکایت از اهمیت این جایگاه دارد:

۱- مؤثرترین عنصر در حل مسائل کشور

از نگاه رهبر معظم انقلاب (مدظله العالی) رئیس جمهور مهم‌ترین و مؤثرترین عامل در پیشرفت و حل مسائل و اجرای درست امور کشور به شمار می‌رود. ایشان معتقدند: «رئیس جمهور در کشور ما نقش بسیار مهمی دارد؛ تبلیغات بیگانه می‌خواهد عکس این را نشان دهد. آن‌ها دشمنانه حرف می‌زنند. رئیس جمهور یکی از مؤثرترین و در دستگاه اجرایی مؤثرترین عنصر برای حل مسائل کشور است. در میان مسئولان کشور، هیچ مسئولی به قدر رئیس جمهور

در قانون اساسی ما امکانات و توانایی‌ها و عرصه‌ی عظیم خدمتگزاری ندارد. بودجه کشور و همه مسئولان طراز اول اجرایی کشور در اختیار اوست؛ اوست که می‌تواند کشور را آباد کند و از لحاظ علمی و صنعتی و مسائل انسانی و یا از لحاظ امنیت، کشور را به پیش ببرد؛ کفایت و توانایی‌های اوست که می‌تواند زندگی را در کام مردم شیرین کند. آنچه مورد نیاز ملت و کشور است، رئیس‌جمهور کارآمد و با کفایت است. مسئولیت‌های حساس و تاریخی امروز بر دوش رئیس قوه مجریه ماست. قانون همه چیز را در اختیار رئیس قوه مجریه قرار داده است.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۴/۲/۱۱)

۲- مقام والای ریاست جمهوری در قانون اساسی

ریاست جمهوری در قانون اساسی، به‌عنوان میثاق ملی و مبنای اصلی شکل‌گیری نظام نیز از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در باب اهمیت ریاست جمهوری، به این نکته مهم نیز توجه داشته‌اند: «در قانون اساسی ما، رئیس‌جمهور مقام والایی است. در قانون اساسی، هم وظایف سنگینی بر دوش رئیس‌جمهور گذاشته شده - که در اصول مختلف آن مطرح گردیده است - هم اختیارات و امکانات زیادی در اختیار رئیس‌جمهور است. در مجموعه نظام قانون

_____ جایگاه ریاست جمهوری در کلام رهبر معظم انقلاب (مدظله العالی)

اساسی ما، این اختیارات و امکانات و وظایف، منحصر به فرد است. رئیس جمهور اختیارات فراوانی دارد: قوه مجریه و بودجه کشور و وزارتخانه‌های گوناگون در اختیار اوست.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۰/۲/۲۸)

۳- توانایی و اختیارات رئیس جمهور

رهبر معظم انقلاب (مدظله العالی) با توجه به اشرافی که به موضوع دارند، معتقدند اختیارات و امکانات بی نظیری برای پیشرفت کشور و مبارزه با فساد در اختیار رئیس جمهور قرار دارد: «رئیس جمهور جایگاه بسیار والایی دارد؛ توانایی و اختیارات فراوانی از لحاظ قانونی متوجه رئیس جمهوری است؛ بودجه کشور در اختیار رئیس جمهور است؛ مدیران کشور در سطوح مختلف در اختیار رئیس جمهور هستند؛ بنابراین تعیین رئیس جمهور، یعنی تعیین مدیری که بتواند ثروت عظیم مردم را که در بودجه و امکانات و مدیریت‌های کشور متبلور است، به نحوی در سرتاسر آفاق این ملت گسترش دهد تا نیازهای مردم با این ثروت عظیم برآورده شود. ملت و کشور ما بر اثر تلاش دولت‌های چند سال گذشته، ثروت متراکمی از امکانات به دست آورده است. مدیریت‌های آینده باید بتوانند این ثروت را افزایش دهند و آن را در زندگی مردم بگسترانند و با فساد به معنای واقعی کلمه مبارزه کنند.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۴/۱/۱)

همچنین ایشان در کلامی دیگر امکانات و اختیارات بالای رئیس‌جمهور به لحاظ قانونی و بر اساس قانون اساسی را نیز مورد تأکید قرار داده‌اند: «رئیس‌جمهور در کشور ما و طبق قانون اساسی ما، امکانات فوق‌العاده زیادی در اختیار دارد. رئیس‌جمهور امکاناتش در قانون اساسی، امکانات وسیعی است؛ رئیس‌جمهور بودجه کشور را در اختیار دارد، همه ارکان اجرائی کشور را در اختیار دارد، ترتیب اجرای قوانین را در اختیار دارد، توانائی استفاده از همه افراد صاحب‌نظر را در سراسر کشور در اختیار دارد؛ رئیس‌جمهور در همه مسائل گوناگون دستش باز است. تنها محدودیتی که برای رئیس‌جمهور در کشور ما وجود دارد، محدودیت قانون است؛ قانون فقط به او محدودیت می‌دهد، که این هم محدودیت نیست؛ قانون، هدایت‌کننده است؛ محدودکننده نیست. قانون، راه را نشان می‌دهد که چگونه حرکت کنیم.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۲/۳/۱۴)

بخش پنجم
اهمیت انتخابات
ریاست جمهوری پیش رو

اهمیت انتخابات ریاست جمهوری پیش‌رو

تاریخچه انتخابات ریاست جمهوری در ایران به پیروزی انقلاب اسلامی برمی‌گردد. تا قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، نظام سیاسی ایران از نوع پادشاهی بود که در آن حتی باوجود تأسیس نهادی چون مجلس شورای ملی پس از نهضت مشروطه، همه قوا عملاً در شخص شاه خلاصه می‌شد و هیچ نهاد یا جایگاه دیگری وجود نداشت. اما نظام سیاسی که مردم ایران پس از پیروزی انقلاب اسلامی به آن رأی دادند «جمهوری اسلامی» است که بر دو پایه «جمهوریت» و «اسلامیت» قرار دارد، یعنی نظامی که با اراده مردم و مشارکت و حضور آنان بر اساس راهکارهای پیش‌بینی‌شده در قانون اساسی شکل می‌گیرد، اما ماهیت و اساس آن آموزه‌های دین اسلام است. این ترکیب با توجه به برقراری اصل تفکیک قوا در نظام جمهوری اسلامی ایران، در خصوص هر سه قوه مجریه، قضائیه و مقننه، مستقیم یا غیرمستقیم، ساری و جاری است.

یکی از تحولات مهم نظام سیاسی ایران پس از انقلاب و درواقع یکی از برکات آن را باید تأسیس جایگاه ریاست جمهوری و

سازوکارهای شکل گیری آن دانست که به لحاظ قانونی و عملی از اهمیت بسیار ویژه‌ای برخوردار است. نگاهی به شرح وظایف قوای سه‌گانه به‌خوبی نشان می‌دهد که کمیت و کیفیت بخش عمده‌ای از حیات سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، زیست‌محیطی و ... مردم یک کشور به سازوکارها و نحوه عمل قوه مجریه آن بازمی‌گردد. به‌طور کلی مسئولیت قوه مقننه در قانون‌گذاری و وظایف قوه قضائیه نیز در رسیدگی به دعاوی و نظارت بر اجرای قوانین خلاصه می‌شود؛ بنابراین آنچه از امور یک نظام سیاسی باقی می‌ماند، همه به‌نوعی در حیطه اختیارات و مسئولیت‌های قوه مجریه تعریف می‌گردد. به‌بیان دیگر، کلیه امور اجرایی کشور، اعم از برنامه‌ریزی، بودجه‌بندی، تخصیص منابع، اجرای قوانین و برنامه‌های مصوب در تمام حوزه‌ها، مدیریت بحران‌ها و حل مشکلات ناشی از آن‌ها و ... را باید در محدوده وظایف قوه مجریه دانست. از این‌رو، انتخاب متصدیان اصلی این قوه، تحت هر عنوان (رئیس‌جمهور یا نخست‌وزیر) از مهم‌ترین تحولات و رویدادهای سیاسی هر کشور محسوب می‌شود.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی و تشکیل نظام جمهوری اسلامی ایران، تعریف جایگاه ریاست‌جمهوری به‌عنوان رأس قوه مجریه و تعیین سازوکار انتخاب رئیس‌جمهور در

قانون اساسی، و همچنین برگزاری اولین دور انتخابات ریاست جمهوری در سال ۱۳۵۸ را باید از جمله مهم‌ترین تحولات سیاسی کشور به شمار آورد که هنوز هم با وجود برگزاری ۱۲ دوره انتخابات و روی کار آمدن دولت‌های مختلف در طول چهل و دو سال گذشته، به دلیل اهمیت این جایگاه، همچنان از اهمیت بالا و نقش سرنوشت‌سازی هم در میان جریان‌ها و گروه‌های سیاسی و هم در میان مردم برخوردار است. از این رو، برگزاری سیزدهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری در سال ۱۴۰۰ نیز به‌طور طبیعی - جدای از شرایط خاص کشور و نظام بین‌الملل - از اهمیت خاصی برخوردار است. این اهمیت در پیوند با موارد ذیل سرنوشت‌ساز و حیاتی به حساب می‌آید:

- ۱- اولین دوره ریاست جمهوری پس از صدور بیانیه گام دوم انقلاب و برخوردار از نقشی تعیین‌کننده در ریل‌گذاری برای تحقق یا عدم تحقق این بیانیه
- ۲- انتظار عمومی از دولت آینده برای حل مسائل و مشکلات انباشت شده و اثرگذار بر سرمایه اجتماعی نظام
- ۳- گام پایانی برای تشکیل سه قوه هماهنگ و هم‌افزا یا تداوم چالش‌ها و ناهماهنگی‌ها با تشکیل دولت توسط جریان غرب‌گرا
- ۴- پیوند انتخابات پیش رو با مفهوم انتخاباتی دولت جوان حزب الهی و انقلابی،

به معنای تغییر روند مدیریتی و استفاده از انرژی، نشاط، تلاش و تحول‌گرایی انقلابی به‌عنوان علاج مشکلات کشور

۵- اولین دولت در شرایط خارج شدن نسل اول انقلاب از عرصه مدیریتی کشور

۶- طراحی برنامه پنج‌ساله هفتم توسعه و ریل‌گذاری برای پیشرفت آینده کشور

بخش ششم
شورای نگهبان
و انتخابات ریاست جمهوری

شورای نگهبان و انتخابات ریاست جمهوری

نقش مردم در تعیین سرنوشت خویش از طریق مشارکت همگانی در امور سیاسی اعمال می‌شود. در این امر مهم همه افراد مردم به صحنه سیاسی دعوت می‌شوند و مدعیان زمامداری از بین آنان داوطلب و انتخاب می‌شوند تا به قصد خدمت به مردم، مناصب مختلف را در دست بگیرند. برآیند آزادی آراء مردم و رقابت‌های سیاسی داوطلبان پدیده‌ای است که در اصل ۶ قانون اساسی به‌عنوان «اداره امور کشور به اتکای آراء عمومی» تجلی می‌یابد. این آزادی و رقابت باید سالم و مطلوب باشد؛ ولی میل به قدرت عاملی است که اکثراً رقابت‌های ناسالم و همراه با مکر و فریبکاری را به همراه خود آورده در آراء مردم اختلال و فساد ایجاد می‌نماید. به این خاطر است که برای احتراز از مفاسد احتمالی، امر نظارت بر آراء عمومی در تمام کشورهای مردم‌سالار موردقبول قرار گرفته است. این نظارت باید به دست کسانی باشد که علاقه و منفعت خاصی نسبت به نتیجه انتخابات نداشته باشند تا بتوانند درستی و امانت لازم را در کار نظارت بی‌طرفانه به‌کار گیرند.

در همه نظام‌های سیاسی مردم‌سالار در دنیا به‌منظور اعمال چنین نظارتی بر انتخابات، مراجعی قانونی پیش‌بینی شده است. «دادگاه قانون اساسی» در ترکیه، «محکمه‌النقد» در مصر، «شورای قانون اساسی» و «دیوان عالی عدالت» در فرانسه، «دادگاه قانون اساسی» در آلمان، «مجلس نمایندگان» و «سنا» در آمریکا، «مجلس عوام» در انگلستان و «دادگاه قانون اساسی» در روسیه، این نقش نظارتی را ایفا می‌نمایند. بنابراین در بسیاری از نظام‌های سیاسی، نهادهایی تحت عنوان شورا یا دادگاه وجود دارند که وظیفه آن‌ها نظارت بر صحت انتخابات است. نظارت بر انتخابات در جمهوری اسلامی ایران وظیفه‌ای است که بر اساس قانون اساسی بر عهده شورای نگهبان گذاشته شده است. در نظام جمهوری اسلامی ایران، شورای نگهبان یکی از مهم‌ترین نهادهای حکومتی به شمار می‌آید، به‌گونه‌ای که فقدان یا سوء عملکرد آن، اعتبار و مشروعیت مهم‌ترین فرایندهای مردم‌سالاری یعنی انتخابات و قانون‌گذاری را خدشه‌دار می‌سازد.

نهاد شورای نگهبان به‌عنوان یکی از ابتکارات نظام جمهوری اسلامی، مورد توجه و عنایت ویژه بنیان‌گذار جمهوری اسلامی حضرت امام خمینی (ره) قرار داشت و ایشان بر نقش و جایگاه این نهاد در حفظ اساس نظام تأکید داشتند:

«شورای محترم نگهبان، که حافظ احکام مقدس اسلام و قانون اساسی هستند، مورد تأیید این جانب می‌باشند و وظیفه آنان بسیار مقدس و مهم است و باید با قاطعیت به وظایف خود عمل نمایند. البته توجه به اهمیت حفظ نظام جمهوری دارند که با آن هیچ حکم و امری مزاحمت نمی‌کند و برای حفظ آن از هیچ کوششی نباید مضایقه کرد و معلوم است آقایان با تعهدی که دارند تحت تأثیر هیچ جوی واقع نمی‌شوند.» (صحیفه نور، ج ۹، ص ۱۵۵)

رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی) نیز همواره بر اهمیت و جایگاه شورای نگهبان و اهمیت آن تأکید داشته و معیارهای موردنظر آن را به همگان گوشزد کرده‌اند:

«نظارت شورای نگهبان در مسائل انتخابات، یکی از مهم‌ترین کارهایی است که انجام می‌دهد؛ کار بسیار مهمی است، کار بسیار لازمی است. به جوسازی‌هایی که علیه این کار می‌شود، ابداً نباید اعتناء کرد. البته کار را باید درست انجام داد. به همان اندازه که کار مهم است، به همان اندازه سلامت کار مهم است. یعنی باید معیارها را درست فهمید، و فقط بر اساس این معیارها قبول کرد یا رد کرد. از این معیارها نباید تخطی شود، کوتاهی هم نباید بشود، غفلت هم نباید بشود... معیار عبارت است از مقررات و قانون. سلايق نباید دخالت کند. گرایش

سیاسی، گرایش گروهی، گرایش جناحی نباید دخالت کند. سفارش و توصیه نباید دخالت کند. معیار بایستی بین خود و خدا، همان معیار قانونی باشد.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۶/۰۴/۲۰)

در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، برای شورای نگهبان وظایف متعددی ذکر شده که انجام آن به‌طور مشترک بر عهده فقها و حقوق‌دانان است و تعدادی دیگر، وظایف اختصاصی فقها می‌باشد. مهم‌ترین این وظایف عبارت‌اند از:

۱- «نظارت بر قانون‌گذاری»

۲- «تفسیر قانون اساسی»

۳- «نظارت بر انتخابات»

که با توجه به موضوع این نوشتار، وظیفه سوم مورد بحث قرار می‌گیرد.

وظیفه خطیر ریاست جمهوری اقتضا می‌کند که رئیس‌جمهور از شرایط ویژه و برجسته‌ای برخوردار باشد تا بتواند به‌طور شایسته‌ای به ایفای این وظیفه مهم بپردازد. هرچند رئیس‌جمهور با رأی مستقیم مردم انتخاب می‌شود اما تشخیص شرایط ویژه مورد نظر در نامزدها برای مردم شاید مشکل و در برخی اوقات غیرممکن باشد. به این دلیل قبل از ورود به انتخابات لازم است صلاحیت داوطلبان توسط مرجع صالح بی‌نظر و متخصص، مورد بررسی قرار گیرد و آنگاه آنان که دارای جمیع شرایط

باشند، صلاحیتشان برای ورود به انتخابات مورد تأیید قرار گیرد. در این راستا بند ۹ اصل ۱۱۰ تصریح می‌کند که «صلاحیت داوطلبان ریاست‌جمهوری از جهت دارا بودن شرایطی که در این قانون می‌آید، باید قبل از انتخابات به تأیید شورای نگهبان برسد.» همچنین بر اساس اصل ۱۱۸ قانون اساسی «مسئولیت نظارت بر انتخابات ریاست‌جمهوری طبق اصل نود و نهم بر عهده شورای نگهبان است.» ماده ۲ قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات ریاست‌جمهوری نیز بیان داشته است: «هیئت مرکزی نظارت، بر کلیه مراحل انتخابات و جریان‌های انتخاباتی و اقدامات وزارت کشور و هیئت‌های اجرایی که در انتخابات مؤثر است و آنچه مربوط به صحت انتخابات می‌شود، نظارت خواهد کرد.» همچنین بر اساس ماده ۷ همان قانون، «شورای نگهبان در کلیه مراحل در صورت اثبات تخلف با ذکر دلیل نسبت به ابطال یا توقف انتخابات سراسر کشور و یا بعضی از مناطق اتخاذ تصمیم نموده و نظر خود را از طریق رسانه‌های همگانی اعلام می‌نماید و نظر شورای نگهبان در این مورد قطعی و لازم‌الاجراست و هیچ مرجع دیگری حق ابطال یا متوقف کردن انتخابات را ندارد.»

در خصوص نظارت بر انتخابات ریاست‌جمهوری

این نکته قابل ذکر است که تشخیص صلاحیت داوطلبان فقط به عهده شورای نگهبان است. علت این امر، اهمیت بسیار بالای منصب ریاست جمهوری و همچنین بی طرفی و توانایی شورای نگهبان در رسیدگی به این موضوع به علت تعداد کم داوطلبان است. همچنین در این انتخابات برخلاف انتخابات مجلس شورای اسلامی که در برخی موارد هیئت مرکزی نظارت، نظارت استصوابی را اعمال نموده و بدون اطلاع به شورای نگهبان، خود رأساً راجع به موضوع تصمیم گیری می کنند، هیئت های مرکزی نظارت و ناظرین شهرستان ها به عنوان نیروهای عملیاتی شورای نگهبان صرفاً نظارت استطلاعی دارند و هرگونه تصمیم گیری راجع به هر مسئله ای از انتخابات ریاست جمهوری به عهده شورای نگهبان است.

تردیدی نیست که یک نظارت عام، گسترده و جاری در کلیه امور مربوط به انتخابات، مستلزم ابزارها، امکانات و نیروهایی است که شورای نگهبان در تأمین و استفاده از آنها با محدودیت هایی مواجه است:

۱- محدود بودن به بررسی و تأیید صلاحیت نامزدها

اولین محدودیت، بحث تفاوت میان صلاحیت ها و شایستگی ها است. احراز صلاحیت نامزدهای انتخاباتی یک امر معمول

و معقول در کشورهای دارای نظام مردم‌سالاری است. رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی) در این رابطه می‌فرمایند:

«روال احراز و تشخیص صلاحیت یک‌روال همه‌جایی دنیایی است و مخصوص ایران و مخصوص مجلس شورای اسلامی هم نیست. در همه‌جا وقتی انسان برای مسئولیتی مأموریت دارد که مسئول معین کند، قهراً تفحص و جستجو می‌کند که آیا این شخص صلاحیت دارد یا ندارد... بنابراین کار، کار معمولی‌ای است؛ کاری است که در همه‌جای دنیا و پیش همه عقلائی عالم انجام می‌گیرد.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۲/۱۰/۲۴)

یکی از ارکان مهم پذیرش قدرت در نظام اسلامی، داشتن صلاحیت است. در چنین نظامی، اگر کسی به‌اندازه ذره‌ای از قدرت برخوردار باشد، به همان اندازه باید صاحب صلاحیت باشد، وگرنه حق اعمال آن قدرت را ندارد. رهبر معظم انقلاب اسلامی در مناسبت‌های مختلفی به اهمیت مسئله ضرورت توجه به صلاحیت برای پذیرش مسئولیت در نظام اسلامی تأکید ورزیده‌اند. معظم‌له در نفی سلطه بدون توجه به صلاحیت‌ها می‌فرمایند: «اسلام است که می‌گوید: «ان الحکم الا لله الامر الا تعبدوا الا اياه» این حکم، هر حاکمیت ظالمانه‌ای را نفی می‌کند. هیچ‌کس حق ندارد بر

مردم حاکمیت داشته باشد؛ مگر آنکه دارای معیارهای پذیرفته شده باشد و مردم او را پذیرفته باشند.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۷۰/۱۱/۱۳)

این صلاحیت‌ها در همه سطوح از عالی‌ترین تا پایین‌ترین جایگاه مسئولیتی جاری و ساری است و این حقیقتی است که این‌گونه مورد تأکید مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) قرار می‌گیرد: «قانون برای رهبری، ریاست جمهوری، مسئولان قوای سه‌گانه و رده‌های مختلف مدیریت، تا رده‌های شوراهای شهر و روستا و دیگر جاها ضوابطی را معین کرده است که برخاسته از همان دید و فکر اسلامی است. این ضوابط باید احراز شود. باید تشخیص داده شود که این شرایط در این شخص وجود دارد، بعد او در معرض رأی مردم قرار گیرد، اگر ملاک رأی مردم است؛ یا نصب شود، اگر ملاک، انتصاب است.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۱/۱۲/۱۳)

معیار سنجش صلاحیت یک فرد برای نامزدی، مواردی است که در قوانین مقررات مربوطه قید شده است. در قوانین مربوط به انتخابات ریاست جمهوری شرایطی برای داوطلبان ذکر شده و لازم است هر فرد داوطلب ریاست جمهوری، الزماً این شرایط را داشته باشد تا بتواند وارد مراحل بعدی انتخابات شود: به‌عنوان نمونه پایبندی به قانون اساسی و اصل ولایت‌فقیه یا داشتن حسن سابقه و امانت

و تقوی. در واقع هر فرد باید این مجموعه از شرایط را به عنوان حداقل‌های لازم برای شرکت در این رقابت دارا باشد. حال وظیفه ناظر بر انتخابات این است که از وجود این شرایط در افراد داوطلب اطمینان حاصل شود. فقدان این شرایط اساساً به معنای مجرم بودن یا گناهکار بودن فرد نیست (شبهه‌ای که مخالفان در خصوص عملکرد شورای نگهبان در رد صلاحیت‌ها مطرح می‌کنند)، بلکه بدان معنا است که فرد برای تصدی منصب مهم ریاست جمهوری، شرایط لازم تصریح شده در قانون را ندارد. اما از سوی دیگر معنای تأیید صلاحیت افراد برای نامزدی ریاست جمهوری به معنی تأیید شایستگی آن‌ها با شاخص‌های حداکثری برای احراز این منصب نیز نمی‌باشد. در واقع شورای نگهبان در مورد احراز صلاحیت‌های نامزدهای انتخابات، حداقل صلاحیت افراد و به اصطلاح کف صلاحیت‌ها را در نظر می‌گیرد و این مردم هستند که باید در میان افرادی که اصل صلاحیت آن‌ها مورد تأیید قرار گرفته است، فرد واجد صلاحیت بالاتر و شایستگی بیشتر را انتخاب نمایند. به عبارتی، این انتخاب و رأی مردم است که با شناخت نامزدها و گزینش فرد اصلح از میان آن‌ها بر اساس شناخت و آگاهی، سطح صلاحیت و شایستگی نامزدهای منتخب یا نمایندگان را

تعیین می‌کند. امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) این واقعیت را این‌گونه تشریح می‌فرماید: «آن کسانی که به‌وسیله شورای نگهبان صلاحیت آن‌ها اعلام می‌شود، معنایش این است که این از حداقل صلاحیت موردنیاز برخوردار است. در بین این کسانی که اعلام می‌شوند، افرادی هستند با صلاحیت‌های بالاتر، افرادی هستند در سطح پایین‌تر. هنر ملت ایران و مردم شهرها و حوزه‌های انتخابیه این است که دقت کنند، نگاه کنند، بشناسند اصلح را، بهترین را انتخاب کنند؛ بهترین از لحاظ ایمان، بهترین از لحاظ اخلاص و امانت، بهترین از لحاظ دین‌داری و آمادگی برای حضور در میدان‌های انقلاب؛ دردشناس‌ترین و دردمندترین نسبت به نیازهای مردم را انتخاب کنند. این‌ها فرصت‌هایی هست، بایستی مردم عزیز ما در همه‌جای کشور... هوشیارانه، با بصیرت تمام تلاش کنند، پیدا کنند و با رأی خود مسجل کنند... البته مردم توجه باید داشته باشند که تبلیغات رنگین و متنوع ملاک نیست؛ وعده‌های غیرعملی ملاک نیست... وعده‌های غیرعملی دادن، وعده‌های بزرگ دادن، این‌ها ملاک نیست؛ باید مردم توجه کنند.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۶/۱۰/۱۲)

۲- محدودیت در زمان بررسی صلاحیت‌ها

محدودیت دیگر شورای نگهبان برای بررسی صلاحیت‌های داوطلبان ریاست جمهوری،

بازه زمانی کوتاه و محدود برای بررسی صلاحیت‌ها است. این محدودیت، اگرچه همانند انتخابات مجلس شورای اسلامی نبوده و همانند آن فشار کاری مضاعفی را بر شورای نگهبان وارد نمی‌کند، اما حساسیت بسیار بالای منصب ریاست جمهوری و همچنین سوابق و جایگاه افرادی که به مرحله نهایی بررسی صلاحیت‌ها در شورای نگهبان می‌رسند، همچنان بر فعالیت قانونی این شورا در بازه زمانی تعریف‌شده، سایه می‌افکند. در واقع، اگرچه تعداد نامزدهای مورد بررسی نسبت به انتخابات مجلس شورای اسلامی زیاد نیست، اما اهمیت سوابق افراد و همچنین جایگاه ریاست جمهوری باعث طولانی شدن مباحثات و بررسی‌ها شده و امر تأیید صلاحیت و پاسخگویی را حساسیتی مضاعف می‌بخشد. حال این مردم و رأی‌دهندگان هستند که با داشتن فرصت کافی باید به شناسایی دقیق نامزدها، حامیان حزبی، سوابق عملکردی، رویکردها و برنامه‌هایشان و نگاه به وضعیت کشور، دست به انتخاب شایسته‌ترین نامزد برای علاج مشکلات کشور بزنند.

۳- اجبار شورای نگهبان برای پاسخگویی به نامزدهای رد صلاحیت شده

یکی دیگر از مسائلی که شورای نگهبان را در جریان بررسی صلاحیت داوطلبان ریاست

جمهوری، در فشار و محذوریت قرار داده و نوعی محدودیت را تحمیل می‌کند، ضرورت پاسخگویی به نامزدها و در واقع رسیدگی به شکایت‌های مطرح‌شده مرتبط با بررسی‌های قانونی شورای نگهبان است که باید در همان مهلت محدود صورت گیرد. تقریباً تمام کسانی که به نوعی صلاحیت آن‌ها احراز نمی‌شود، به این احکام اعتراض کرده و خواهان اعلام دلایل آن می‌شوند، که این مورد فضای سنگینی را علیه شورای نگهبان فراهم می‌سازد. این محدودیت از دو جنبه قابل تأمل است:

۱- محدودیت زمانی برای پاسخگویی به شکایت‌ها مطرح شده

۲- محدودیت‌های قانونی و اخلاقی در اعلام دلایل

البته اعلام این دلایل هرچند مستند و مستدل، باز هم در بسیاری موارد به دستاویزی برای هجمه علیه این شورا تبدیل می‌شود.

۴- فضا سازی‌های تبلیغاتی و رسانه‌ای علیه شورای نگهبان

تجربه چندین دوره انتخابات ریاست جمهوری، به‌ویژه در دوره‌های اخیر نشان می‌دهد که از مدت‌ها پیش از آغاز مراحل اجرایی انتخابات، تا مدت‌ها پس از انتخاب رئیس‌جمهور و شروع به کار دولت جدید، هجمه تبلیغاتی و رسانه‌ای هدفمندی علیه

شورای نگهبان، جایگاه قانونی، ساختار شکلی، روند تصمیم‌گیری و به‌طور کلی فعالیت نظارتی، و حتی اعضای آن شکل می‌گیرد که با توجه به فضای خاص این دوران، متأسفانه این فضا سازی مورد توجه قرار گرفته و حتی در برخی موارد به دستاویزی جهت سوءاستفاده برخی نامزدها و طرفداران آنها نیز تبدیل می‌شود. این فضا سازی‌ها که باهدف غیر دموکراتیک نشان دادن نظام و فاصله آن با مردم‌سالاری واقعی طراحی و اجرا می‌شود، به شکلی کاملاً تکراری، تلاش می‌کنند از عملکرد شورای نگهبان و انجام وظایف آن، نمایشی بودن انتخابات و دور بودن نظام از دموکراسی را نتیجه‌گیری نموده و از این راه، راهبرد اصلی خود یعنی کاهش مشارکت مردم را دنبال نمایند. اما نکته تأسف برانگیزتر این است که برخی نامزدها که صلاحیتشان برای حضور در مرحله نهایی انتخابات تأیید نشده نیز با این هجمه تبلیغاتی همراه شده و در آتش این تخریب‌های نا عادلانه می‌دمند. این امر اگرچه تاکنون بر نوع عملکرد شورای نگهبان و وظیفه اصلی آن یعنی پاسداری از مبانی و اصول نظام تأثیر نداشته، اما با ایجاد فضایی منفی، تصویری غیرواقعی را از این رکن مهم نظام در افکار عمومی ترسیم می‌کند.

با توجه به موارد بالا باید گفت شورای

نگهبان تنها امکان احراز صلاحیت‌ها برای منصب مهم ریاست جمهوری را به صورت نسبی داشته و این مردم و انتخاب‌کنندگان هستند که باید از میان نامزدهای تأییدشده دست به انتخاب زده و شایسته‌ترین‌ها را از روی شناخت عمیق برگزینند.

بخش هفتم
راهبردهای عمومی
مقام معظم رهبری در انتخابات

راهبردهای عمومی مقام معظم رهبری در انتخابات

از نگاه رهبر فرزانه انقلاب (مدظله العالی) انتخابات به ماهیت انقلاب و نظام جمهوری اسلامی گره خورده و یک برکت مرتبط با آن به حساب می‌آید. به اعتقاد ایشان: «انتخابات واقعاً نعمت بزرگی است. این هم از برکات نگاه روشن و عمیق امام بزرگوار ما بود. کسانی در همان زمان بودند که معتقد بودند [وقتی] حکومت اسلامی است، انتخابات لزومی ندارد؛ امام فرمود، نه، انتخابات باید باشد و منشأ اثر باشد، مردم تصمیم بگیرند، مردم انتخاب کنند و آنچه مردم می‌خواهند بشود. نتیجه‌ی این سیاست، این شد که مردم در کنار انقلاب و در وسط میدان باقی ماندند و تا امروز بحمدالله باقی مانده‌اند؛ چون خود مردم‌اند که دارند انتخاب می‌کنند، خود مردم‌اند که دارند تصمیم می‌گیرند. انتخابات نعمت بزرگی است.» (امام خامنه‌ای، ۱۴/۱۰/۱۳۹۴)

همچنین معظم‌له انتخابات را با توجه به نقش آن در تأمین پشتوانه مردمی و اقتدار نظام، حیثیتی دانسته و حتی پشتوانه‌ای برای مسئولین منتخب به شمار می‌آورند.

از این رو تصریح دارند: «آبروی جمهوری اسلامی به انتخابات و حضور مردم در پای صندوق‌های رأی و تأثیر یکایک مردم در انتخاب مدیران کشور است.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۲/۱/۱) ایشان در دیدار با مردم آذربایجان شرقی نیز این موضوع را این‌گونه مورد اشاره قرار دادند که: «انتخابات برای کشور یک افتخار است، یک فرصت است، یک امکان است، یک ذخیره است که اگر شرکت پرشور مردم باشد، این یقیناً به آینده کشور کمک خواهد کرد.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۹/۱۱/۲۹)

رهبر فرزانه انقلاب در آستانه هر انتخاباتی توصیه‌هایی خطاب به مردم، مسئولان، دست‌اندرکاران و همه دستگاه‌های مجری و نظارتی باهدف برگزاری بهتر و مؤثرتر انتخابات دارند. اما نگاهی کلی به رهنمودهای معظم‌له در خصوص انتخابات در مقاطع مختلف نشان می‌دهد فارغ از توصیه‌ها و موارد خاص هر انتخابات، ایشان به دنبال تحقق چند راهبرد در پیوند با مصالح نظام و منافع ملی می‌باشند، که در ادامه مهم‌ترین موارد آن اجمالاً مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۱- مشارکت پرشور و بالای مردم

مشارکت به معنای حضور مردم در انتخابات یکی از معیارهای سنجش اقتدار مردمی نظام و مقبولیت آن در نزد ملت است. در

شرایطی که کشور با انواع دشمنی‌ها و بدخواهی‌ها مواجه است، میزان حضور مردم در انتخابات بخش مهمی از بازدارندگی سیاسی در برابر دشمنی‌ها به حساب می‌آید؛ ضمن اینکه با نگاه دینی نیز این مردم هستند که قدرت را برای نظام سیاسی فراهم می‌سازند. با این نگاه، فرمانده معظم کل قوا (مدظله العالی) می‌فرماید: «آنچه من عرض می‌کنم و در درجه اول برای این حقیر مهم است، شرکت عمومی در انتخابات است و اینکه همه آحادی که می‌توانند رأی بدهند و مشمول قانون‌اند، وارد انتخابات بشوند و انتخابات را پرشور کنند؛ این اولین خواسته و مهم‌ترین خواسته ما است.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۶/۱/۱)

«انتخابات، فقط یک پدیده سیاسی نیست. انتخابات، مظهر حضور مردم، مظهر احقاق حق و مظهر توانایی و اقتدار ملی برای یک کشور است. امروز در دنیا چه در کشور ما و چه در هر جای دیگر روی این حساب می‌شود که چند درصد از کسانی که می‌توانستند رأی بدهند، در یک انتخابات شرکت کردند و رأی دادند. از نظر مردم دنیا و تحلیل‌گران و سیاست‌گذاران عالم، آن نظامی مستحکم است که تعداد بیشتری از مردمش در هنگام انتخابات پای صندوق‌ها بیایند و رأی بدهند. این نشانه استحکام یک نظام است؛ که بحمد الله ما این را در

_____ راهبردهای عمومی مقام معظم رهبری در انتخابات

انتخابات‌های گوناگونی که در این سال‌های متوالی داشته‌ایم، همیشه نشان داده‌ایم.» (امام خامنه‌ای، ۷۸/۱۱/۲۶)

نگاه مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) به مقوله انتخابات، فراتر از نگاه‌های جناحی و حزبی است؛ نگاه ایشان به قله‌های اعتلاء و سربلندی ایران و نظام جمهوری اسلامی است و به همین دلیل در هر انتخاباتی همواره روی این نکته مهم تأکید دارند که نخستین برنده انتخابات، ملت ایران می‌باشند:

«هرچه انتخابات پرشورتر باشد، عظمت ملت ایران بیشتر در چشم مخالفان و دشمنان دیده خواهد شد؛ برای ملت ایران حرمت بیشتری خواهند گذاشت؛ دوستان شما هم در دنیا خوشحال می‌شوند. عظمت ملت ایران را حضور مردم در انتخابات نشان می‌دهد.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۸/۱/۱) به همین دلیل، موضوع «مشارکت حداکثری» در انتخابات، از نظر معظم‌له یک موضوع کاملاً راهبردی به حساب می‌آید که سایر موضوعات مرتبط با انتخابات در ذیل آن تعریف می‌شوند.

از این‌رو، در شرایط تهدید و تلاش دشمن برای فرسایش قدرت نظام، مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در جایگاه ولی‌فقیه و رهبر جامعه اسلامی در ترغیب مردم به رأی دادن از هویت ملی و انگیزه‌های وطنی

جامعه بهره گرفته و تصریح دارند که: «انتخابات مال رهبری نیست، مال ایران اسلامی است، مال نظام جمهوری اسلامی است. همه باید بیایند در انتخابات شرکت کنند؛ این موجب می‌شود که نظام جمهوری اسلامی تقویت بشود، پایداری آن و ماندگاری آن تأمین بشود، کشور در حصار امنیت کامل باقی بماند.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۴/۱۰/۱۹)

۲- انتخاب هوشمندان و آگاهانه

گرچه نفس حضور در پای صندوق رأی و انداختن رأی به آن اصل مشارکت را تأمین می‌کند، اما صلاحیت، شایستگی و توانمندی نامزد منتخب ریاست جمهوری است که کارآمدی و توانمندی دولت را معلوم می‌سازد. از این رو، رأی‌دهندگان باید با توجه به پیامدهای رأی خود ابتدا چند آگاهی سیاسی را کسب نمایند:

۱-۲- آگاهی و شناخت نسبت به نقش دولت و قوه مجریه و وظایف و اختیارات رئیس جمهور

۲-۲- آگاهی و شناخت نسبت به وضعیت کشور و جامعه و نیازهای اساسی که دولت می‌تواند نسبت به آن پاسخگو باشد.

۳-۲- آگاهی و شناخت معیارهای معطوف به وضعیت کشور و نیازهای جامعه

۴-۲- شناخت سوابق، رویکردها، برنامه‌ها و توانمندی‌های احزاب و گروه‌های سیاسی و

نامزدهای انتخاباتی

با توجه به این نوع آگاهی‌های سیاسی است که رأی‌دهنده از میان نامزدهای تأیید صلاحیت شده دست به گزینش و انتخاب زده و فرد واجد صلاحیت و توان لازم را برای تصدی مقام ریاست‌جمهوری برمی‌گزیند. این نوع انتخاب است که ماهیت قوه مجریه را تعیین می‌کند. با این نگاه است که رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی) می‌فرماید:

«یکی اینکه حضور آگاهانه در انتخابات... و انتخاب هوشمندانه از سوی آحاد مردم، یک مشارکت در سرنوشت کشور است. کشور ما متکی به آراء مردم است. علت اینکه دشمنان ملت و طمع‌ورزان به این آب‌و‌خاک نتوانسته‌اند در طول بیست‌وشش سال گذشته گزندی وارد کنند، حضور و اراده و مشارکت مردم در صحنه‌های مختلف بوده است.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۴/۱/۱)

در همین راستا شناخت شرایط حاکم بر کشور و انقلاب و شاخص‌ها و معیارهای مربوط به آن اهمیت می‌یابد تا با انطباق آن بر نامزدها، فردی به‌عنوان رئیس‌جمهور انتخاب شود که قادر به حل مسائل و مشکلات موجود باشد و این فراتر از جناح‌بندی‌ها و دسته‌بندی‌های سیاسی است. همان‌گونه که رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی) تأکید دارند: «به کی رأی بدهند؟ شاخص این است که

شعارهای انقلاب بایستی به وسیله مسئولین و منتخبین ما روز به روز زنده تر شود این شاخص است. ربطی به جناح بندی ها ندارد، ربطی به اسم ها ندارد. علاج دردهای این ملت و وسیله رسیدن به آرمان های این ملت، شعارهای انقلاب است؛ این ها باید حفظ شود. آن کسانی که با این شعارها به معنای حقیقی کلمه مخالفاند، دشمن این شعارهایند؛ این ها نباید در مراکز تصمیم گیری واقع بشوند. بین ملت اند، باشند. آحاد ملت، هر کسی هر عقیده ای داشته باشد، اشکال ندارد؛ اما آن کسی که عقیده اش این است که این ماشین باید راه نیفتد، این را نمی شود پشت رُل گذاشت. یک آدمی که عقیده اش این است که از اینجا باید این اتومبیل حرکت نکند، این شخص را پشت فرمان خودرو بگذاریم، هیچ وقت این اتومبیل حرکت نخواهد کرد. باید کسی را بگذاریم که معتقد به این حرکت باشد، معتقد به این راه باشد، معتقد به آن هدف باشد، معتقد به توانائی های ملی باشد، معتقد به اسلام، معتقد به انقلاب باشد و شاخص ها را قبول داشته باشد. این آن نقطه حساس است. این هم نکته دوم است. البته باید هوشیاری به خرج داد؛ باید هوشیاری به خرج داد. از دوروها و دورنگ ها و ظاهر باطن مختلف ها بایستی ترسید.» (امام خامنه ای، ۱۳۸۶/۱۱/۲۸)

۳- تقویت و ارتقاء کارآمدی نظام

با توجه به اهمیت قوه مجریه در ساختار نظام مقدس جمهوری اسلامی که به آن جایگاه ویژه‌ای برای حل مشکلات کشور و مردم می‌دهد، تقویت و کارایی آن را باید به‌مثابه کارآمدسازی نظام به‌حساب آورد. رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی) در این خصوص معتقدند: «آنچه که برای مردم در این انتخابات و همه‌گزینه‌های ملی و انتخابات‌ها مهم است، این است که سطح کارآمدی نظام روز‌به‌روز ارتقا پیدا کند؛ این اساس مسئله است. اگر مردم دنبال رئیس‌جمهور یا دنبال نماینده مجلس می‌گردند یا دنبال دیگر کسانی هستند که می‌خواهند آن‌ها را با انتخاب تعیین کنند، در پی آن هستند که انسان‌های کارآمدی را براریکه مسئولیت بنشانند تا آن‌ها بتوانند سطح کارآمدی نظام را افزایش بدهند و مشکلات مادی و معنوی مردم را حل کنند؛ این خواست مردم است. حالا گروه‌ها و احزاب و عناصر سیاسی هم هرکدام نقطه‌نظرهایی دارند؛ آن نقطه‌نظرات برای خودشان است.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۳/۸/۲۴)

اهمیت مسئله کارآمدی تا آنجا است که در مشروعیت نظام مردم‌سالاری دینی نیز به‌عنوان یکی از مهم‌ترین شاخص‌ها مورد توجه قرار می‌گیرد، به‌نحوی که رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی) در باب نسبت

بین کارآمدی و مشروعیت می‌فرمایند: «مشروعیت همه ما بسته به انجام وظیفه و کارایی در انجام وظیفه است. بنده روی این اصرار و تکیه دارم که بر روی کارایی‌ها و کارآمدی مسئولان طبق همان ضوابطی که قوانین ما متخذ از شرع و قانون اساسی است، بایست تکیه شود. هر جا کارآمدی نباشد، مشروعیت از بین خواهد رفت. این که ما در قانون اساسی برای رهبر، رئیس‌جمهور، نماینده مجلس و برای وزیر شرایطی قائل شده‌ایم و با این شرایط گفته‌ایم این وظیفه را می‌تواند انجام بدهد، این شرایط، ملاک مشروعیت بر عهده گرفتن این وظایف و اختیارات و قدرتی است که قانون و ملت به ما عطا می‌کند؛ یعنی این حکم ولایت، با همه شعب و شاخه‌هایی که از آن منشعب است، رفته روی این عناوین، نه روی اشخاص. تا وقتی که این عناوین، محفوظ و موجودند، این مشروعیت وجود دارد. وقتی این عناوین زایل شدند، چه از شخص رهبری و چه از بقیه مسئولان در بخش‌های مختلف، آن مشروعیت هم زایل خواهد شد. ما باید به دنبال کارآمدی باشیم. باید هر یک از کسانی که متصدی این مسئولیت‌ها، از صدر تا ساقه هستند، بتوانند آنچه را که بر عهده آن‌هاست، به‌قدر معقول انجام دهند. انتظار معجزه و کار خارق‌العاده نداریم و نباید داشته باشیم؛

اما بایست انتظار تلاش موفق را، که در آن نشانه‌های توفیق هم مشاهده شود، داشته باشیم.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۳/۶/۳۱)

از نگاه رهبر فرزانه انقلاب؛ علاج دردهای مزمَن کشور انتخابات است که مردم رأی‌دهنده، با رأی به فرد اصلح و کارآمد، مهم‌ترین نقش را در تحقق آن دارند.

با توجه به نکات فوق، رأی‌دهندگان باید از میان نامزدها فردی را به‌عنوان رئیس‌جمهور انتخاب کنند که قرار گرفتن او در رأس قوه مجریه با افزایش کارآمدی و توان این قوه، مجموعه دولت را در تعامل با سایر قوا بر روی ریل کارآمدی و پاسخگویی قرار دهد و مانع هرگونه انحراف و ناکارآمدی شود.

بخش هشتم
وضعیت اثرگذار بر انتخابات
سیزدهمین دوره ریاست جمهوری

وضعیت اثر گذار بر انتخابات سیزدهمین دوره ریاست جمهوری

۱- مشکلات از نگاه مردم

مروری بر آمار و ارقام مربوط به نظرسنجی‌ها، خبرها و تحلیل‌ها و واقعیت‌های میدانی حاکی از این است که مردم مهم‌ترین مشکلات خود را موارد زیر می‌دانند:

۱-۱- گرانی و تورم

۱-۲- بیکاری و مشکل تولید

۱-۳- فساد

۱-۴- تبعیض

این مسائل که زندگی مردم را متأثر ساخته، موجب پدید آمدن «حس رهاشدگی کشور از سوی مسئولین» در افکار عمومی گردیده که با القاء ضدانقلاب مبنی بر فقدان کارآمدی نظام به تولید یأس و ناامیدی و بی‌اعتمادی مردم و احساس محرومیت و همچنین نارضایتی می‌انجامد. عدم دریافت پاسخ مناسب، به موقع و اقناعی موجب اعتراضاتی می‌شود که زمینه‌ساز موج‌سواری دشمن برای ایجاد آشوب و بی‌ثباتی سیاسی و فروپاشی می‌باشد.

۲- عوامل زمینه‌ساز مسائل و مشکلات

مجموعه‌ای از عوامل زمینه‌ساز مسائل و

مشکلات موجودند که در طیفی از عوامل خارجی تا داخلی و عوامل واقعی و روانی را شامل می‌شوند. اما عواملی که در پدید آوردن شرایط فعلی بیشترین سهم را دارند، عبارت‌اند از:

۱-۲- ناتوانی، سوءمدیریت و بی‌توجهی برخی مسئولان به وظایف و بعضاً سوءاستفاده و رانت‌جویی

۲-۲- ضعف مسئولان در اطاعت و همراهی با رهبری نظام و گرایش آنها به پیشبرد اهداف جناحی

۳-۲- بی‌توجهی به ظرفیت‌های درونی و نگاه به منابع خارجی و تأکید بر توسعه وابسته و غیرمستقل

۴-۲- بروز انحراف فکری و معرفتی و گرفتار شدن به محافظه‌کاری و مرعوب دشمن شدن

عواملی که شرایط فوق را برای کشور رقم‌زده و به بروز بسیاری از مشکلات و مسائل انجامیده عبارت‌اند از:

۱- حاکمیت مدیریت لیبرالی خسته از انقلاب و انقلابی‌گری

۲- نفوذ خزنده عناصر فرصت‌طلب و آلوده به تفکرات غرب‌گرا و سکولار

۳- شکل‌گیری مثلث شوم ثروت، قدرت و نفوذ و چنبره آن بر اقتصاد کشور

از این‌رو، در حالی که در بسیاری از عرصه‌های راهبردی، با حضور نیروهای متدین،

— وضعیت اثرگذار بر انتخابات سیزدهمین دوره ریاست جمهوری

انقلابی و پرتلاش شاهد دستاوردهای بزرگ هستیم اما در عرصه‌هایی نیز با عقب‌ماندگی‌ها و ناکامی‌هایی مواجه هستیم. عقب‌ماندگی‌هایی که به تعبیر رهبر فرزانه انقلاب (مدظله‌العالی) ناشی از کسالت، فاصله گرفتن از روحیه انقلابی و بی‌توجهی مسئولین امر است که آثار آن عمدتاً متوجه طبقات ضعیف جامعه می‌شود؛ آثاری که با ارزش‌های انقلاب و آموزه‌های دینی مغایرت داشته و موجب نارضایتی مردم می‌گردد. وقتی این نارضایتی از سوی مسئولان با بی‌اعتنایی مواجه شود خروجی آن بی‌اعتمادی و ناامیدی مردم از مسئولین و تعمیم آن به‌نظام می‌باشد که از آن به‌عنوان کاهش یا فرسایش سرمایه اجتماعی یاد می‌شود.

بنابراین برون‌رفت از این شرایط یا راه علاج مشکلات پیش‌آمده، تغییر ریل مدیریتی به سمت تلاش، پرکاری و کارآمدی است که در انتخابات و با رأی برآمده از تشخیص درست و تطبیق دادن شاخص‌های معطوف به این وضعیت با نامزدها و یا انتخاب اصلح تأمین می‌شود. در این صورت رأی‌دهندگان نقش خود را به بهترین وجه برای آینده کشور و سرنوشت خود ایفا خواهند کرد.

بخش نهم

شاخص‌های رئیس‌جمهور

مناسب برای علاج

دردهای مزمن کشور

شاخص‌های رئیس‌جمهور مناسب برای علاج دردهای مزمن کشور

شاخص‌های دولت، رئیس‌جمهور و وزرا با توجه به ماهیت نظام، تغییرات محیطی، مسائل اساسی، مشکلات کشور و نیازهای جامعه تعیین می‌شود که برخی ثابت و برخی متغیر می‌باشند. اما برای احصاء این شاخص‌ها به منبع و مرجعی جامع نیاز است که جمیع ابعاد و زوایای این موضوع مهم در آن دیده‌شده باشد. در این راستا بی‌تردید بیانات و رهنمودهای رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی) بهترین و جامع‌ترین منبع را در اختیار قرار می‌دهد.

ایشان با نگاهی همه‌جانبه به موضوع و نقش و جایگاه رئیس‌قوه مجریه، به‌تناسب شرایط و وضعیت کشور شاخص‌ها و معیارهایی در نظر می‌گیرند که خروجی آن انتخاب اصلح یا همان شایسته‌ترین فرد برای تصدی این جایگاه خطیر می‌شود. در واقع این شاخص‌ها به سهولت شناخت و تشخیص شایسته‌ترین نامزد از میان داوطلبان برای اداره کشور می‌انجامد که بیشترین تناسب را با وضعیت حاکم و ضرورت‌های حل مسائل و مشکلات مرتبط

با این وضعیت داشته باشد. به تعبیر خود ایشان «ما هم نگاه می‌کنیم؛ تشخیص بدهیم، ترجیح بدهیم، ببینیم آن کسی که می‌تواند برای انقلاب، برای کشور، برای آینده، برای عزت ملی، برای باز کردن گره مشکلات، برای ایستادگی قدرتمندانه و عزتمندانه در مقابل جبهه معاندان، و برای الگو کردن جمهوری اسلامی در چشم مستضعفان عالم، بیشتر و بهتر تلاش کند، کیست؟» (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۲ / ۳ / ۶)

توجه کافی رأی‌دهنده به این شاخص‌ها و مطابقت دادن آن با نامزدهای موجود به انتخاب اصلح یا شایسته منجر می‌شود. همان‌گونه که ایشان توصیه می‌فرمایند «دنبال یک فرد اصلحی بگردید که بتواند کشورتان را با همین سرعت، بلکه بیش از این، پیش ببرد؛ هم در عرصه مادی، هم در عرصه معنوی. رئیس‌جمهوری که بتواند عزت شما را بالا ببرد، استقلال شما را عمیق‌تر کند، وضع زندگی شما را بهتر و مرفه‌تر کند، گره‌ها را باز کند، امید و شور و شوقی در کشور به وجود آورد. اجمالاً معیار اصلی این است که کسانی سر کار بیایند که همتشان بر حفظ عزت و حرکت کشور در جهت هدف‌های انقلاب باشد. آنچه ما در این سال‌های طولانی از خیرات و برکات به دست آورده‌ایم، به برکت هدف‌های انقلاب بوده است؛ هرجائی که ما کم

— شاخص‌های رئیس‌جمهور مناسب برای علاج دردهای مزمن کشور
آوردیم، عقب ماندیم، شکست خوردیم، به
خاطر غفلت از هدف‌های انقلاب اسلامی
و هدف‌های اسلامی بوده است. کسانی
سر کار بیایند که مصداق: «انّ الذّین قالوا
ربّنا الله ثمّ استقاموا» باشند؛ اهل استقامت،
اهل ایستادگی باشند؛ زرهی پولادین از یاد
خدا و از توکل به خدا بر تن خودشان
بپوشند و وارد میدان شوند.» (امام خامنه‌ای،
۱۳۹۲/۲/۲۵)

مروری بر شاخص‌های اعلامی از سوی
فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی) برای
ریاست جمهوری، در طول سال‌های گذشته،
نشان‌دهنده تأکید معظم له بر موارد زیر
است:

۱- بلد بودن کار اجرائی و توانایی کشیدن
بار اجرائی ریاست جمهوری (امام خامنه‌ای،
۱۳۹۱/۱۰/۱۹)

۲- برخورداری از حکمت، تدبیر و برنامه (امام
خامنه‌ای، ۱۳۹۲/۲/۷)

۳- برخورداری از روحیه شجاعت و مقاومت
در برابر دشمن (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۲/۲/۷)

۴- برخورداری از امتیازات رئیس‌جمهور
قبلی و نداشتن ضعف‌های او (امام خامنه‌ای،
۱۳۹۲/۱/۱)

۵- پایبندی به منافع ملی، عقل جمعی و
تدبیر (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۲/۱/۱)

۶- دلبستگی و پایبندی به قانون اساسی
(امام خامنه‌ای، ۱۳۹۱/۱۰/۱۹)

- ۷- داشتن شعارهایی منطبق با واقعیات و امکانات کشور (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۲/۲/۲۵)
- ۸- دانستن درد مردم و اجتناب از اشرافی‌گری (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۸/۲/۲۲)
- ۹- عدم آلودگی به تملق‌گوئی غرب (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۸/۲/۲۸)
- ۱۰- عدم تأثیرپذیری از دشمن (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۴/۳/۵)
- ۱۱- برخورداری از همت، قدرت و هوشمندی (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۴/۲/۱۷)
- ۱۲- محو نبودن در توهمات توسعه غربی (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۴/۲/۱۷)
- ۱۳- اهتمام به رفع تبعیض در تمام جغرافیای کشور (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۴/۲/۱۱)
- ۱۴- توانمند در گسترش ثروت عظیم مردم (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۴/۱/۱)
- ۱۵- توانمند در پیشبرد برنامه‌ها، در راستای سند چشم‌انداز کشور (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۴/۱/۱)
- ۱۶- مؤمن به اهداف و ارزش‌های انقلاب (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۴/۱/۱)
- ۱۷- مبارزه واقعی با فساد و فقر و عوامل فقر (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۳/۱۱/۱۰)
- ۱۸- توانایی، شادابی، قدرت، احساس مسؤولیت و آمادگی به کار (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۳/۱۱/۱۰)
- ۱۹- عدم هرگونه نرمش در مقابل آمریکا و دخالت‌های دولت‌های غربی (امام

— شاخص‌های رئیس‌جمهور مناسب برای علاج دردهای مزمن کشور

خامنه‌ای، (۱۳۷۶/۲/۱۷)

۲۰- برخورداری از تقوا و تدبیر برای مقام
مهم ریاست‌جمهوری (امام خامنه‌ای،
۱۳۶۸/۴/۲۳)

۲۱- پایبندی به اجرای سیاست‌های اقتصاد
مقاومتی (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۲/۲/۷)

۲۲- مذهب به اخلاق و نپرداختن به
حاشیه‌ها (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۲/۲/۷)
۲۳- تدین، تعهد، آمادگی و توانائی انجام
کار بزرگ مدیریت عالی اجرائی کشور (امام
خامنه‌ای، ۱۳۹۲/۲/۱۶)

۲۴- کاری، مردمی، مقاوم، ارزشی، باتدبیر و
قانون‌مدار باشد و درد مردم (امام خامنه‌ای،
۱۳۹۲/۳/۶)

۲۵- پیش برنده کشور در عرصه‌های مادی
و معنوی (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۲/۳/۶)

۲۶- انسانی شایسته، وارسته، با عزم، مؤمن،
انقلابی و با همت جهادی (امام خامنه‌ای،
۱۳۹۲/۲/۲۵)

۲۷- توانایی بر دوش کشیدن بار سنگین
ریاست‌جمهوری با امانت‌داری (امام خامنه‌ای،
۱۳۹۲/۲/۲۵)

۲۸- تلاش برای باز کردن گره مشکلات،
ایستادگی، عزت ملی و آینده کشور (امام
خامنه‌ای، ۱۳۹۲/۳/۶)

۲۹- نداشتن ریخت‌وپاش و تبلیغات زیاد از
اندازه (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۲/۳/۶)

اما در سالیان اخیر که بروز پاره‌ای از

مشکلات، به ایجاد نگرانی و دغدغه برای علاقه‌مندان و دلسوزان نظام انجامیده، مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) سخن از راه علاج مشکلات کشور به میان آورده و انتخابات ریاست جمهوری را فرصتی برای عبور از مشکلاتی می‌داند که ریشه در ناکارآمدی و ضعف مدیریت دارد. ایشان به‌صراحت اعلام داشته‌اند: «به نظر من، علاج مشکلات کشور، دولت جوان حزب الهی و جوان مؤمن است که می‌تواند کشور را از راه‌های دشوار عبور دهند.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۸/۲/۲۸)

از نگاه معظم له، علاج مشکلات کشور، تشکیل دولتی جوان، پرنشاط، پرتلاش، انقلابی، مؤمن و تحول‌گرا است که راه ورود نیروهای جدید و جوان را به عرصه‌های مدیریتی باز و زمینه‌ساز تغییر روند موجود در مدیریت اجرایی و کلان کشور یا قوه مجریه شود. توضیح ایشان پیرامون دولت جوان حزب الهی نشان می‌دهد که منظور دولتی پرکار، بانشاط و کارآمد است. معظم له توضیح خود را با شفافیت این‌گونه بیان می‌دارند: «مکرر گفته‌ام که به دولت جوان و حزب الهی معتقد و امیدوارم. اما معنای این حرف این نیست که یک جوان ۳۲ ساله من‌باب مثال رئیس دولت باشد. بلکه معنای دولت جوان و حزب الهی یک دولت پای‌کار و آماده و بانشاط و در سنین

— شاخص‌های رئیس‌جمهور مناسب برای علاج دردهای مزمن کشور کار و تلاش است که علاج مشکلات است و می‌تواند کشور را از راه‌های دشوار عبور دهد. برخی در سنین بالاتر به معنای جوان و پرتلاش و بانشاط هستند، مانند شهید بزرگوار حاج قاسم سلیمانی که بیشتر از ۶۰ سال داشت، اما اگر شهید نمی‌شد، او را تا ده سال دیگر در همان مسئولیت می‌گذاشتم.» (همان)

معظم له بار دیگر سخن از علاج دردهای مزمن را در پیوند با عقب‌ماندگی‌های کشور با وجود دستاوردها و پیشرفت‌ها به انتخابات ریاست جمهوری نسبت می‌دهند. آنجا که در جمع مردم شریف آذربایجان شرقی فرمودند: «در این عقب‌ماندگی‌ها مقصر خود ما هستیم، خود ما مسئولین مقصریم، مردم هم در یک بخش‌هایی ممکن است دخالت داشته باشند. این عقب‌ماندگی‌ها باید جبران بشود. این به خاطر انقلابی عمل نکردن ما است، ما هرچه انقلابی عمل کردیم عقب‌ماندگی نداشتیم، هر جا از انقلاب کوتاه آمدیم، یک حرکت غیرانقلابی و ناشی از کسالت و بی‌توجهی انجام دادیم، عقب‌ماندگی به وجود آمد.» (امام‌خامنه‌ای، ۱۳۹۹/۱۱/۲۹).

تجربه سالیان اخیر و نگاه به عملکرد افراد و کارایی در برخی عرصه‌های راهبردی، تأییدکننده رهنمودهای حکیمانه فرمانده معظم کل قوا (مدظله‌العالی) است. عملکرد

شهیدان شهرداری، سلیمانی و فخری‌زاده و پیشرفت‌های چشمگیر در عرصه‌های دفاعی، نانو، سلول‌های بنیادی و... گویای توفیق، کارآمدی و پیشرفت در محل‌هایی است که روحیه کار، نشاط، تلاش و جهاد انقلابی وجود داشته است.

با نگاه به رهنمودهای سالیان اخیر رهبر فرزانه انقلاب (مدظله‌العالی)، می‌توان ادعا کرد مهم‌ترین شاخص‌ها برای انتخاب رئیس‌جمهور اصلح عبارت‌اند از:

- ۱- پای کار بودن و توان کار و فعالیت داشتن
 - ۲- روحیه نشاط و امیدواری
 - ۳- علاقه به تلاش و تنبلی نکردن
 - ۴- شجاعت و نترسیدن
 - ۵- پافشاری و استقامت برای حل مشکلات
 - ۶- انقلابی بودن و فداکاری برای ورود به میدان‌های خطر
- با نگاه به ملاک‌های فوق و معرفی الگویی چون شهید سلیمانی برای علاج مشکلات فعلی، به نظر می‌رسد مدیریت توانمند و کارا می‌تواند کلید حل مشکلات و اداره کشور در شرایط پیش رو باشد.

بخش دهم

گونه‌های رای فرصت سوز

گونه‌های رأی فرصت سوز

انتخابات که متأثر از تصمیم و رفتار انسانی است، همچون سایر عرصه‌های اقدام و عمل انسانی در معرض آسیب‌های مختلفی قرار می‌گیرد. اما از آنجا که آثار این آسیب‌ها در سرنوشت کشور اثرگذار است و بر رویکردها، کارکردها و عملکردهای نهادهای مجموعه‌های منتخب تأثیر می‌گذارد، توجه به آن برای اجتناب یا اصلاح اهمیت بسیار بالایی دارد. در این زمینه موارد متعددی قابل احصاء و بررسی هستند، اما در این مجال تنها به برخی آسیب‌ها در فرایند انتخاب و رأی‌دهی اشاره می‌شود که البته بیشترین تأثیر منفی را بر عملکرد رئیس‌جمهور منتخب و دولت دارد:

۱- رأی بر اساس رویکرد انفعالی

شرکت در انتخابات و رأی دادن همچون سایر اقدامات که مستلزم انگیزه، شناخت و تحرک برای اثربخش بودن نتیجه است، نیازمند توجه، صرف وقت و انرژی و کسب آگاهی برای شور بخشیدن به اصل مشارکت و رأیی آگاهانه و هوشمندانه برای انتخاب رئیس‌جمهوری کارآمد و انقلابی است؛ رئیس‌جمهور و دولتی که بتوانند در عین

حفظ آرمان‌ها و ارزش‌های دینی و ملی، پاسخگوی مشکلات و نیازهای اساسی کشور و مردم نیز باشند. با این وجود، برخی افراد با رویکردی منفعلانه در انتخابات ظاهر می‌شوند که:

۱-۱- نسبت به شناخت جریان‌های سیاسی و نامزدهای انتخاباتی بی‌تفاوت‌اند

۱-۲- هیچ تلاشی برای ترغیب اطرافیان و دوستان برای شرکت در انتخابات به خرج نمی‌دهند

۱-۳- در پاسخگویی به سؤال و نیاز اطرافیان به شناخت نامزدها و آگاهی از ملاک‌ها و شاخص‌ها ناتوان‌اند

۱-۴- در انتخاب نامزدها تابع فضا و جو غالب بوده و با دنباله‌روی از دیگران رأی می‌دهند

۱-۵- نسبت به نتیجه و تأثیر رأی توجهی نداشته و خروجی انتخابات برایشان یکسان است

حال آن‌که در مقابل این رویکرد، برخی عناصر فعال حزبی و خطرناک‌تر از آنان، عناصر مسئله‌دار و مخالف نظام که به دنبال نفوذ در دولت و استفاده از جایگاه قوه مجریه برای اهداف سیاسی خاص هستند، فضا را به دست گرفته و با استفاده از رویکرد انفعالی برخی عناصر مدعی تدین و تقدس، اهداف خود را محقق می‌سازند.

۲- رأی بر اساس رویکرد احساسی

در حالی که انتخابات محل رفتاری سنجیده و عقلانی است که امکان انتخاب گزینه‌ای شایسته‌تر از میان نامزدها و درعین حال با توجه به واقعیت‌های موجود را فراهم می‌سازد، اما برخی افراد و گروه‌ها رویکردی احساسی به آن داشته و هزینه‌های بیهوده‌ای را بر کشور تحمیل می‌نمایند. حتی بسیاری افراد تحت تأثیر تبلیغات منفی و نامناسب، نه به منظور انتخاب یک نامزد برای منصب مهم ریاست جمهوری، بلکه برای جلوگیری از انتخاب نامزدی دیگر (و طبیعتاً بدون توجه به تبعات انتخاب خود)، در انتخابات شرکت کرده و کاملاً تحت تأثیر احساسات و القائات منفی در فضای رسانه‌ای، در انتخابات شرکت می‌کنند. ویژگی‌های رویکرد احساسی عبارت‌اند از:

۱-۲- اصلی و فرعی نکردن مسائل سیاسی-

انتخاباتی

۲-۲- اتخاذ معیارهای حداکثری و طرد

نامزدها با تلقی هرگونه ضعف احتمالی

۳-۲- عدم توجه به منطق رأی و رأی‌آوری

در انتخابات (ضرورت رسیدن به وحدت

جبهه‌ای و کسب اکثریت رأی)

۴-۲- تأثیرپذیری از علائق نسبت به

شخصیت‌های سیاسی خاص و مبنا قرار

دادن عواطف در میدان سیاست

۵-۲- عدم توجه به پیامدهای عبور از

منطق رأی و رأی آوری با تلقی ادای تکلیف و تکلیف‌گرایی
۶-۲- تأثیرپذیری از فضای منفی تبلیغاتی دشمنان و معاندان و همچنین تبلیغات برخی نامزدها (که به‌جای تبلیغ خود و برنامه‌هایشان، به تخریب دیگر نامزدهای رقیب مبادرت می‌کنند)

موارد فوق موجب می‌شود صرفاً احساسات فرد (با توجیه انقلابی و تکلیف‌گرایانه) بر او غلبه کرده و در نتیجه دست به انتخاب‌هایی می‌زند که معمولاً ندامت و پشیمانی را هم به دنبال دارد.

تغییر قانون انتخابات و افزایش سن رأی‌دهندگان از ۱۵ به ۱۸ سال در راستای مدیریت این رویکرد به حساب می‌آید. اما متأسفانه ضعف بصیرت نافذ، نگاه‌های قشری و حاکمیت عواطف و علقه‌های سیاسی موجب می‌شود این رویکرد در انتخابات تأثیرات منفی گذاشته و گاه بازیگران حرفه‌ای با ایجاد دوگانه‌های کاذب از آن برای اهداف انتخاباتی سوءاستفاده کنند. دوقطبی‌های سیاسی در آستانه انتخابات برای مصادره این رویکرد می‌باشد که نمونه آن دوقطبی‌های «جنگ - صلح»، «محدودیت - آزادی» و «تحریم - رفاه» است.

۳- رأی بر اساس رویکرد نگاه صرف به منافع مادی

درحالی‌که با انتخاب آگاهانه و هوشمندانه

در انتخابات، ارتقاء امنیت و منافع ملی را می‌توان تأمین کرد، اما گاهی توجه صرف به منافع حقیر مادی موجب می‌شود تا این فرصت طلایی از بین رفته و میدان برای فرصت‌طلبان و سودجویان فراهم آید. این رویکرد آسیبی، هم از سوی نامزدها و هم رأی‌دهندگان قابل‌تصور است. این رویکرد آسیبی موجب شده:

۱-۳- برخی از مجموعه‌ها، گروه‌ها و افراد فرصت‌طلب برای تأمین منافع مادی پشت سر برخی از نامزدها قرار گرفته و با صرف هزینه‌های سنگین، از آنان در رقابت‌های انتخاباتی حمایت کنند.

۲-۳- برخی از رأی‌دهندگان تحت تأثیر تبلیغات انتخاباتی و تصور دستیابی به منافع مادی، با فراموشی ارزش‌ها و آرمان‌های انقلابی، دینی و ملی، به نامزدهایی رأی دهند که فاقد شایستگی و صلاحیت لازم هستند.

۳-۳- فاجعه‌آمیزترین شکل این آسیب، خریدوفروش رأی به حساب می‌آید که در واقع نوعی خیانت به این حق و تکلیف سیاسی انقلابی و واگذاری میدان به فرصت‌طلبان و خبیثان در عرصه رقابت‌های انتخاباتی است.

۴-۳- یکی از پیامدهای نگاه صرفاً مادی به انتخابات، کاهش انگیزه مشارکت به دلیل عدم موفقیت یا سوءمدیریت دولت‌ها و

تأثیرات آن بر وضعیت اقتصادی است. نتیجه آرائی که تنها بر اساس محاسبات و منافع مادی و نگاه صرف به آن به صندوق‌ها ریخته می‌شود، درست در نقطه مقابل نگرش به انتخابات به‌عنوان عاملی برای ارتقاء امنیت ملی و کارآمدی نظام و اعتلاء و پیشرفت کشور است. چنین رئیس‌جمهوری به دلیل وام‌دار بودن نسبت به افراد و گروه‌های پیش‌گفته، مستقیم یا غیرمستقیم مجبور به برآورده ساختن خواسته‌های آنان بوده و بسیاری از امور مهم نظیر انتصابات یا سیاست‌گذاری‌ها تحت تأثیر قرار خواهد گرفت.

بخش یازدهم
پیامدهای عدم دقت
در انتخاب رئیس جمهور اصلاح

پیامدهای عدم دقت در انتخاب رئیس جمهور اصلح

همان‌طور که در بخش‌های قبل گفته شد، به دلیل اهمیت جایگاه و همچنین کارکردهای دولت و قوه مجریه، نوع عملکرد این مجموعه مهم در طول دوران تصدی چهارساله کیفیت و کمیت زندگی و معیشت مردم و همچنین سرنوشت کشور را به‌طور مستقیم تحت تأثیر قرار می‌دهد؛ و حتی سایه این تأثیرات در بیشتر موارد تا سال‌ها بعد نیز همچنان بر امور باقی خواهد ماند. رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی) این موضوع مهم را چنین مورد تأکید قرار داده‌اند: «آنچه که در این فاصله و در این فرصت مهم است، این است که مردم علاوه بر همت بر حضور، همت بر انتخاب خوب هم داشته باشند. همان‌طور که عرض کردیم، یک انتخاب خوب، یک انتخاب درست، نه فقط در طول چهار سال، گاهی در طول ده‌ها سال تأثیراتش برای کشور باقی می‌ماند.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۲/۲/۲۵) بدین منظور و به دلیل اهمیت این مبحث، موضوع پیامدهای عدم دقت در انتخاب رئیس‌جمهور به‌طور جداگانه و در دو بعد

داخلی و خارجی مورد بررسی قرار خواهد گرفت:

الف) بعد داخلی

- ۱- بروز یا تشدید مشکلات اقتصادی و تأثیر منفی مستقیم بر معیشت مردم
- ۲- بروز و گسترش فساد اقتصادی و اداری در بدنه مدیریتی و اجرایی کشور
- ۳- بروز یا تشدید آسیب‌های فرهنگی و اجتماعی
- ۴- کاهش سرمایه اجتماعی و ایجاد شکاف میان مردم و نظام و دوقطبی‌سازی و در نتیجه، فراهم کردن زمینه برای فعالیت‌های دشمنان و معاندان
- ۵- تهدید دستاوردهای نظام در حوزه‌های مختلف
- ۶- عدم استفاده از ظرفیت عظیم تعامل میان قوای سه‌گانه در جهت پیشرفت و بالندگی نظام
- ۷- هدر رفتن استعدادها، ظرفیت‌ها و امکانات کشور، به جای استفاده از آنها در راستای پیشرفت کشور
- ۸- ایجاد حواشی مختلف عمدتاً سیاسی برای نظام و تضعیف اخلاق سیاسی

ب) بعد خارجی

- ۱- به حاشیه رفتن اهداف متعالی نظام در ابعاد منطقه‌ای و جهانی
- ۲- تحت‌الشعاع قرار گرفتن دستاوردهای برجسته محور مقاومت

۳- عدم استفاده مناسب از ظرفیت همکاری‌های منطقه‌ای و جهانی

۴- هدر رفت منابع، انرژی و زمان در مسیر انتخاب‌های نادرست در سیاست خارجی

۵- عدم استفاده درست از ظرفیت‌های فرهنگی، تاریخی و تمدنی جمهوری اسلامی ایران در منطقه

۶- افزایش هزینه‌های نظام در حوزه سیاست خارجی و تعاملات بین‌المللی به دلیل انتخاب مسیرهای نادرست و غیر منطبق با آرمان‌های نظام و واقعیت‌های نظام بین‌الملل

عواملی که موجب می‌شود رأی‌دهنده دقت لازم برای انتخاب نامزدها را نداشته باشد می‌توان در موارد زیر جستجو کرد:
۱- عدم آگاهی و شناخت از اهمیت رأی و نتایج آن

۲- نداشتن شناخت از اهمیت و جایگاه ریاست‌جمهوری و قوه مجریه

۳- بی‌حوصلگی و مایه نگذاشتن برای انتخابات

۴- تأثیرپذیری از تبلیغات دشمن علیه نظام و مرعوب شدن از فشارهای سیاسی، اقتصادی و ...

بخش دوازدهم
چگونگی دستیابی به
نامزد اصلاح ریاست جمهوری

چگونگی دستیابی به نامزد اصلاح ریاست جمهوری

در خصوص راه‌های دستیابی به کاندیدای اصلاح نکات زیادی وجود دارد، اما نگاهی به برخی رهنمودهای مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در این زمینه، بیش از بقیه موارد راهگشا است:

«برای انتخاب خوب باید فکر کرد، باید معیارها را شناخت... اجمالاً معیار اصلی این است که کسانی سر کار بیایند که همت‌شان بر حفظ عزت و حرکت کشور در جهت هدف‌های انقلاب باشد. آنچه ما در این سال‌های طولانی از خیرات و برکات به دست آورده‌ایم، به برکت هدف‌های انقلاب بوده است؛ هرجائی که ما کم آوردیم، عقب ماندیم، شکست خوردیم، به خاطر غفلت از هدف‌های انقلاب اسلامی و هدف‌های اسلامی بوده است. کسانی سر کار بیایند که مصداق: «انّ الذین قالوا ربّنا الله ثمّ استقاموا» باشند؛ اهل استقامت، اهل ایستادگی باشند؛ زرهی پولادین از یاد خدا و از توکل به خدا بر تن خودشان بپوشند و وارد میدان شوند. شعارها را نگاه کنید، ببیند شعارهایی که تعیین می‌کنند، چه جور شعارهایی است؟

گاهی بعضی‌ها - البته اشتباه می‌کنند - برای جلب آراء، شعارهایی می‌دهند که این شعارها از حدود قدرت و اختیاراتشان بیرون است؛ این‌ها را مردم هوشمند ما می‌توانند بشناسند، مراقبت کنند، دقت کنند. آنچه که برای مردم لازم است، آنچه که فوریت بیشتری دارد، آنچه که با واقعیات و امکانات کشور سازگار است، آنچه که به افزایش قدرت درونی ملت می‌انجامد، آن‌ها را در شعارهایشان بگنجانند؛ این یکی از معیارها است.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۲/۲/۲۵)

ایشان حتی انتخاب نامزد اصلح را همچون اصل شرکت در انتخابات یک تکلیف الهی و دارای اهمیتی ویژه تعریف می‌کنند: «همچنان که اصل انتخابات یک تکلیف الهی است، انتخاب اصلح هم یک تکلیف الهی است.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۷۶/۲/۳۱)

در خصوص شیوه کشف و انتخاب فرد اصلح نیز مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در مقاطع مختلف نکته‌ها و شیوه‌هایی را بیان نموده‌اند. توجه به این نکته‌ها می‌تواند ما را در چگونگی کشف فرد اصلح راهنمایی نماید.

«این را من قبلاً هم گفتم، حالا هم تکرار می‌کنم، بگردید؛ از خدا هم کمک بخواهید، از آدم‌های مطلع و امین و با صداقت کمک بخواهید.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۶/۱۲/۲۲)

رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی) در باب

تأکید بر لزوم ادای تکلیف و نه نتیجه‌گرایی نیز فرموده‌اند: «نکته بعدی در باب انتخابات این است که مردم باید به فکر شناخت اصلح باشند؛ چون امر کوچکی نیست. مسئله انتخابات، مسئله سپردن سرنوشت بخش عمده امکانات کشور به یک نفر و یک مجموعه است. سرنوشت مسائل اقتصادی، مسائل فرهنگی، روابط خارجی و مسائل گوناگون دیگر تا حدود زیادی به این قضیه وابسته است... شورای نگهبان طبق وظیفه قانونی خود، کسانی را که از لحاظ معیارهای قانونی صلاحیت دارند، مشخص خواهد کرد. سپس من و شما بایستی در بین این مجموعه نگاه کنیم و کسی را که اصلح است، انتخاب کنیم. این هم وظیفه بسیار مهمی است.» (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۰/۲/۱۱)

«برای برداشتن گام‌های استوار در آینده، باید گذشته را درست شناخت و از تجربه‌ها درس گرفت؛ اگر از این راهبرد غفلت شود، دروغ‌ها به جای حقیقت خواهند نشست و آینده مورد تهدیدهای ناشناخته قرار خواهد گرفت.» (بیانیه گام دوم انقلاب)

خلاصه کلام معظم‌له در خصوص راه‌های شناخت‌کنندگی اصلح از میان افراد حاضر در صحنه، تحقیق و کسب اطلاعات در مورد میزان تعهد افراد به مکتب اسلام، انقلاب و رهبری، نظام و مردم، میزان تجربه، تخصص

و کارآمدی، میزان توانمندی، گرایش‌های سیاسی و سایر موارد مطرح‌شده و درنهایت توکل به خداوند متعال برای انتخاب درست است.

به‌طور خلاصه راه‌های شناخت‌کنندگی اصلاح به‌قرار زیر هستند:

۱- مطالعه و بررسی مواضع احزاب و جریان‌های سیاسی و کاندیداها: اگر برای رأی‌دهندگان مقدور باشد باید به‌صورت شخصی به دنبال مطالعه و بررسی سوابق، مواضع و عملکرد احزاب و جریان‌های سیاسی و نامزدها برآیند. اما از آنجاکه برای غالب رأی‌دهندگان این فرصت و امکان فراهم نیست، استفاده از جلسات بصیرتی و مطالعه نشریات آگاه‌سازی سیاسی راه میان‌بر و شیوه‌ای منطقی محسوب می‌شود.

۲- مراجعه به افراد معتمد و اعتماد به مشاوره آنان: هرچند مردم شریف ایران به برکت انقلاب اسلامی از رشد سیاسی بالایی برخوردارند، اما مشاوره با افراد آگاه و متدین برای شایسته‌گزینی در انتخابات و افزایش ضریب آگاهی نسبت به گروه‌های سیاسی و نامزدهای انتخاباتی، یک ضرورت لازم و گاهی اجتناب‌ناپذیر به حساب می‌آید. در این راستا حضرت امام خمینی (ره) می‌فرماید: «جامعه اسلامی ایران که به این بیعت و این پیمان بزرگ وفادار مانده‌اند، مسلم قدرت انتخاب اصلاح را دارند، البته مشورت در کارها از

دستورات اسلامی است و مردم با متعهدین و معتمدین خویش مشورت می نمایند.» (صحیفه نور، ج ۲۰، ص ۱۹۴) همچنین معظم له بین اعتماد برای مشورت و آزادی انتخاب منافاتی قائل نبوده و تصریح دارند: «مردم با علما و اشخاص مورد اعتمادشان مشورت کنند، بعد به هر کس که خواستند رأی دهند.» (همان، ج ۱۸، ص ۱۷۹) در این راستا، خلف صالح ایشان مقام معظم رهبری (مدظله العالی) نیز توصیه مشابه داشته و به مردم شریف ایران فرموده اند: «مردم باید بگردند و بشناسند و اگر قرار است برای شناختن به توصیه کسانی گوش کنند، آنان را برای شنیدن توصیه شان انتخاب کنند که به آنها واقعاً اطمینان داشته باشند و با دلی آسوده و خالی از شک بتوانند به معرفی آنان عمل کنند.» (امام خامنه ای، ۱۳۶۲/۱۱/۱۵) همچنین معظم له در موردی دیگر به مردم توصیه می کنند: «مردم هم نگاه کنند و اصلح را انتخاب کنند... شما تلاش خود را بکنید؛ مشورت خود را بکنید؛ از کسانی که فکر می کنید می توانند شما را راهنمایی کنند، راهنمایی بخواهید؛ به هر نتیجه ای که رسیدید، عمل کنید و رأی بدهید؛ اجر شما را خدای متعال خواهد داد. ما مأموریم که به آنچه می فهمیم و به آنچه تکلیف الهی تشخیص می دهیم، عمل کنیم؛ مطابق با واقع شد یا نشد، اجر ما محفوظ است.

اجر کسی که عامل به تکلیف است، پیش
 خدای متعال محفوظ است.» (امام خامنه‌ای،
 ۱۳۸۴/۳/۳)

بدیهی است در مشورت گرفتن از افراد و
 معتمدین باید به تدین، شناخت و آگاهی و
 عدم وابستگی آن‌ها به احزاب و گروه‌های
 سیاسی اطمینان داشت. همان‌گونه که امام
 علی(ع) فرموده‌اند: «مَنْ شَاوَرَ ذَوِي الْأَلْبَابِ،
 دُلَّ عَلَى الصَّوَابِ» (هر کس با صاحبان
 اندیشه مشورت کند، به راه راست هدایت
 می‌شود.) (بحار الانوار، ج ۷۷، ص ۴۲۲) و امام
 صادق(ع) نیز می‌فرمایند: «شَاوِرْ فِي أَمْرِكَ
 الَّذِينَ يَخْشَوْنَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ» (در امور خود
 با کسانی که از خدا می‌ترسند مشورت
 کن.) (الخصال، ج ۱، ص ۱۶۹) بر همین اساس
 حضرت امام خمینی(ره) در وصیت‌نامه
 سیاسی الهی خود برای پیش‌گیری از تکرار
 واقعه تلخ مشروطه، مشورت با روحانیون و
 طبقه تحصیل‌کرده و دانشگاهی مشهور به
 تقوا و متعهد به جمهوری اسلامی را به
 مردم توصیه کرده‌اند.

۳- مراقبت در مقابل تبلیغات کاذب و عدم
 تأثیرپذیری از آن‌ها: دشمنان انقلاب و نظام
 اسلامی که در چهل و دو سال گذشته همواره
 پایان انقلاب و شکست نظام را آرزو داشته
 و القاء کرده‌اند، برای پیش‌برد دشمنی
 خود از ابزار تبلیغی، رسانه‌ای و جنگ روانی
 استفاده فراوانی نموده و دست به تخطئه و

فرب در شرایط و موقعیت‌های سرنوشت‌ساز زده‌اند. انتخابات یکی از موقعیت‌های سرنوشت‌سازی است که دشمن نیز تبلیغات کاذب، اقدامات رسانه‌ای و جنگ روانی خود را بر آن متمرکز و تشدید می‌کند. در چنین شرایطی دشمن برای کمک به جریان‌ات و چهره‌های غرب‌گرا، نفوذی و واداده و تخریب جریان‌ات و چهره‌های انقلابی، جهادی و کارآمد، از ابزار رسانه‌ای و تبلیغی خود سود می‌جوید که خنثی‌سازی آن نیاز به شناخت و تجربه دارد. در این راستا مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) می‌فرماید: «در طول این چهل سال - و اکنون مانند همیشه - سیاست تبلیغی و رسانه‌ای دشمن و فعال‌ترین برنامه‌های آن، مایوس‌سازی مردم و حتی مسئولان و مدیران ما از آینده است. خبرهای دروغ، تحلیل‌های مغرضانه، وارونه‌نشان دادن واقعیت‌ها، پنهان کردن جلوه‌های امیدبخش، بزرگ کردن عیوب کوچک و کوچک نشان دادن یا انکار محسنات بزرگ، برنامه‌های همیشگی هزاران رسانه صوتی و تصویری و اینترنتی دشمنان ملت ایران است؛ و البته دنباله‌های آنان در داخل کشور نیز قابل مشاهده‌اند که با استفاده از آزادی‌ها در خدمت دشمن حرکت می‌کنند.» (بیانیه گام دوم انقلاب)

بخش سیزدهم

انتظار از خانواده بزرگ ن.م.

در انتخابات سیزدهمین

دوره ریاست جمهوری

انتظار از خانواده بزرگ ن.م. در انتخابات سیزدهمین دوره ریاست جمهوری

خانواده بزرگ نیروهای مسلح با انتساب به فرماندهی معظم کل قوا (مدظله العالی) از یک سو و موظف به رعایت قوانین و ضوابط مرتبط با فعالیت‌های سیاسی بوده و از سوی دیگر به عنوان شهروندان نظام مقدس جمهوری اسلامی، دارای حق استفاده از رأی خود در انتخابات می‌باشند. در واقع انتظار کلی از نیروهای مسلح این است که نسبت به تحقق راهبردهای انتخاباتی فرماندهی معظم کل قوا (مدظله العالی) یعنی مشارکت حداکثری، انتخاب هوشمندانه و آگاهانه، و افزایش کارایی و کارآمدی نظام کمک کرده و از سویی ضوابط و چارچوب‌های قانونی تعیین شده برای نیروهای مسلح را مراعات نمایند. این ضوابط عبارت‌اند از:

- ۱- عدم ورود به دسته‌بندی‌ها و جناح‌های سیاسی
 - ۲- عدم استفاده از موقعیت، امکانات و اموال دولتی در اختیار برای تبلیغ له یا علیه نامزدهای انتخاباتی
- همچنین بخشی از نیروهای مسلح وظیفه تأمین امنیت انتخابات و حفظ ثبات و

آرامش و امنیت عمومی کشور را برای برگزاری انتخابات بر عهده‌دارند که انجام آن مستلزم رعایت ضوابط و قواعد قانونی مشخص و ابلاغی است.

رعایت ضوابط و قوانین مشخص شده برای فعالیت‌های سیاسی نیروهای مسلح که امری لازم، مطاع و قطعی است، مغایرتی با مشارکت آگاهانه و مؤثر نیروهای مسلح نداشته و اتفاقاً همسو با رسالت و اهداف کلانی است که در رأس آن حفظ و ارتقاء اقتدار و امنیت ملی قرار دارد. در شرایطی که دشمنان با به‌کارگیری تهدید ترکیبی و پیچیده به دنبال بی‌ثبات‌سازی و یا نفوذ و فشل‌سازی مجموعه‌ها و دستگاه‌های راهبردی نظام می‌باشند، انتخابات با کارکردهای زیر می‌تواند در خنثی‌سازی راهبرد دشمن و تقویت امنیت کشور ایفای نقش کند:

- ۱- اثبات برخورداری نظام از پشتوانه مردمی و داشتن مقبولیت با مشارکت حداکثری مردم در انتخابات
- ۲- اثبات برخورداری نظام از اجماع همه جناح‌ها و علایق سیاسی بر قابل‌اعتماد بودن نظام و امکان رقابت سیاسی درون آن
- ۳- اعتماد رأی‌دهندگان به امکان گردش قدرت و پاسداشت رأی آن‌ها توسط نظام
- ۴- امکان افزایش کارآمدی با گردش قدرت و تغییر افراد از طریق رأی در راستای حضور

- افراد شایسته و توانمند در قدرت
با توجه به موارد فوق، از خانواده بزرگ
نیروهای مسلح انتظار می‌رود:
- ۱- تمامی آنان نه تنها در انتخابات شرکت
داشته باشند، بلکه بستگان و اطرافیان را نیز
تشویق و ترغیب به شرکت نمایند.
 - ۲- با شناخت شرایط و اوضاع داخلی،
منطقه‌ای و بین‌المللی و نیازها و مسائل
اساسی کشور، معیارها و شاخص‌های
رئیس‌جمهور و دولت در تراز انقلاب را دقیق
و عمیق بشناسند.
 - ۳- حضور آنان کاملاً فعال و آگاهانه بوده
و فرد موردنظر خود را با شناخت و آگاهی
انتخاب و توان آگاهی‌بخشی و بصیرت‌افزایی
به سایرین را داشته باشند.
 - ۴- در نگاه به انتخابات از منافع مادی صرف
عبور کرده، مصالح نظام و منافع ملی و
افزایش کارآمدی را مدنظر قرار دهند.
 - ۵- از هرگونه گرایش و رفتار احساسی
خودداری و به مصالح نظام و منافع ملی
توجه نمایند.
 - ۶- در فضای مسموم رسانه‌ای و تبلیغی علیه
نظام، با هوشمندی و بصیرت حاضر شده
و با تلاش برای افزایش سواد رسانه‌ای، در
خصوص ابزارها، ترفندها و اقدامات دشمنان و
معاندان برای سایر وابستگان نیز روشنگری
نمایند.
 - ۷- از آنجاکه متأسفانه در سالیان اخیر،

دشمنان به دنبال سوءاستفاده از شرایط انتخاباتی برای اهداف شیطنت‌آمیز خود هستند، مجموعه نیروهای مسلح باید به حفظ فضای آرامش کمک نمایند.

برآورده شدن انتظارات فوق‌قبل از هر چیز در گرو آگاهی و بصیرت نافذ است که از طریق آن ضمن شناخت جریان‌های سیاسی و نامزدهای انتخاباتی، شاخص‌ها و معیارهای معطوف به صیانت از ارزش‌ها و آرمان‌های انقلابی و در همان حال، نیازها و مسائل اساسی مردم و کشور معلوم شود تا امکان انتخاب و تعیین رأی دقیق، آگاهانه و مؤثر برای کارآمدی، استحکام، اقتدار و امنیت کشور فراهم گردد. یک عامل اساسی در چنین فرایندی توجه به آثار شرکت در انتخابات و رأی آگاهانه است که موجب انگیزه حضور و دقت در رأی می‌شود. حضرت امام خمینی (ره) برای جلوگیری از انفعال نیروهای مؤمن و انقلابی و تقویت انگیزه و اهتمام آنان در انتخابات، سال‌ها قبل از آن که نگاه ابزاری دشمنان انقلاب به انتخابات معلوم شود به‌صراحت هشدار دادند که: «اگر مؤمنین کنار بروند، آن‌هایی که متعهد به اسلام هستند کنار بروند و این‌ها بیایند و قبضه کنند، مثل صدر مشروطه که رفتند کنار اشخاصی که متعهد بودند و قبضه کردند مشروطه را آن‌هایی که متعهد به اسلام نبودند، اسلام را

به آنجا کشاندند که همه دیدید. اگر در صدر مشروطه علما آمده بودند در میدان، مؤمنین آمده بودند، روشنفکرهای متعهد آمده بودند و مسلمان‌های متعهد آمده بودند و قبضه کرده بودند مجلس را و نگذاشته بودند که دیگران بیایند مجلس را بگیرند، ما به این روزگار نمی‌رسیدیم، ما مملکت‌مان خراب نمی‌شد.» (صحیفه نور، ج ۱۲، ص ۷)

خانواده بزرگ نیروهای مسلح، با نگاه به نقش و پیامد شرکت پرشور در انتخابات و انتخاب اصلح در سرنوشت کشور، نه تنها با شور و نشاط و آگاهی پای صندوق‌های رأی می‌آیند، بلکه در پیوند با زیربنای فکری دینی خود و سنت الهی که «إِنَّ اللَّهَ لَا يَغَيِّرُ مَا بَقِومَ حَتَّىٰ يَغَيِّرُوا مَا بَانْفُسِهِمْ»، این حضور را جهاد و ایفای نقش در جهت تقویت نظام می‌دانند. از این رو، این مشارکت همراه با آگاهی و تلاش برای انتخاب اصلح همراه با شور و نشاط خواهد بود، چرا که این اقدام در اتصال به عقیده دینی به نصرت الهی، هرگونه کسالت و خستگی را می‌تاراند و هم‌راستا با این پیام الهی که «إِن تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَ يَثْبِتْ أقدامكم»، او را به آینده اقدامش نیز امیدوار می‌سازد.